کلام محمد بخشؒ

چوہدری برادرز
جی ٹی روڈ ۰ دینہ

کلامِ محمد بخش

اِنَّ مِنَ الشِّعرِ لَحِکمَۃ

کلام محمد بخش رحمۃ اللہ علیہ

حضرت میاں محمد بخشؒ

چوہدری برادرز
بک سیلرز سٹیشنرز
جی۔ ٹی روڈ۔ دینہ۔ جہلم

نام کتاب ——— کلامِ محمد بخش

مؤلف ——— حضرت میاں محمد بخشؒ

با اہتمام ——— چوہدری محمد یعقوب

ناشر ——— چوہدری برادرز، بک سیلرز سٹیشنرز
جی ٹی روڈ - دینہ - جہلم

تعداد ——— ۲۰۰۰

قیمت ——— ۳۹ روپے

مطبع ——— لٹل سٹار پرنٹرز

ابتدائیہ

صوفی بزرگ شاعر
حضرت میاں محمد بخش رح نے پنجابی شاعری کی اس روایت کو برقرار رکھا جو کہ شاہ حسین رح، بلھے شاہ رح اور دوسرے صوفی بزرگ شاعروں نے قائم کی تھی۔ آپ رح کا کلام آج بھی بڑے شوق اور ذوق سے سنا جاتا ہے۔

پیدائش
حضرت میاں محمد بخش رح ۱۲۴۶ھ، ۱۸۴۶ء میں خانقاہ کھڑی شریف ریاست میرپور میں پیدا ہوئے۔ آپ کے والد کا نام حضرت میاں شمس الدین رح تھا۔ آپ کا حسب و نسب نفر بنا چوتھی پشت سے حضرت پیر پیراں شاہ غازی قلندر دمڑی والا رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے جا ملتا ہے۔

ابتدائی تعلیم
آپ رح نے ابتدائی تعلیم اپنے بڑے بھائی حضرت میاں بہاول بخش رح کے ساتھ اکھٹے ہی سموال شریف میں حافظ محمد علی صاحب رح کے مدرسہ میں حاصل کی۔ یہاں آپ رح نظم و نثر، حدیث، فقہ، منطق، اصول جامع میں کامل ہوئے۔

بیعت کے لیے التجا
آپ رح نے ایک رات جستجوئے بیعت میں حضرت سرکار دمڑی والا کی خدمت میں عرض کی۔ جس پر

آپؒ کو ارشاد فرمایا کہ اے فرزند سلسلہ عالیہ قادریہ میں حضرت جناب سائیں غلام محمد صاحبؒ کلمہ وڑی شریف والوں کے ہاتھ پر بیعت کر لو۔ اس طرح آپؒ نے حضرت جناب سائیں غلام محمد صاحبؒ کے ہاتھ پر بیعت کر لی۔

آپؒ کی تصانیف (۱) تحفہ میراں کرامات غوث الاعظم (۲) تحفہ رسولیہ معجزات جناب سرورِ کائنات (۳) ہدایت المسلمین (۴) گلزار فقر (۵) نیرنگِ عشق (۶) سخی خواص خاں (۷) مرزا صاحباں (۸) سی حرفی سسّی پنوں (۹) سی حرفی ہیر رانجھا (۱۰) تذکرہ مقیمی (۱۱) قصّہ سوہنی مہینوال (۱۲) شاہ منصور (۱۳) شیریں فرہاد (۱۴) سیف الملوک (۱۵) قصّہ شیخ صنعان۔ اس کے علاوہ بھی آپ کی بہت سی کتابیں ہیں جو کہ نایاب ہو چکی ہیں۔ آپؒ جب بھی کسی کو کوئی تحریر فرماتے تو اس میں زیادہ تر اشعار شامل ہوتے۔ آپؒ کو فارسی، اُردو، پنجابی اور عربی نظم و نثر پر عبور حاصل تھا۔

وصال آپ ماہ ذوالحجہ ۱۳۲۴ھ، ۱۹۰۷ء کو اپنے مالکِ حقیقی سے جا ملے۔ آپ کا ارشاد تھا کہ مجھے وہ شخص غسل دے جس نے ساری عمر غیر محرم کی طرف آنکھ اُٹھا کر نہ دیکھا ہو۔ اس خدمت کے لیے حافظ مطیع اللہ صاحبؒ سموال شریف والوں نے اپنے آپ کو پیش کیا۔ ویسے تو آپ کا عُرس چار مختلف مقامات پر ہوتا ہے لیکن آپ کا مزار کھڑی شریف کے قریہ پُر نور میں حضرت پیر شاہ غازی قلندر بادشاہؒ کے قریب واقع ہے۔ ہزارہا زائرین آپ کے مزار پر بڑے ذوق و شوق سے حاضری دیتے ہیں اور عقیدت کے پھول نچھاور کرتے ہیں۔

ابتدائی نامہ

اوّل حمد ثناء الٰہی جو مالک ہر ہر دا
اس دا نام چتارن والا ہر میدان نہ ہر دا
کام تمام میسّر ہوندے نام اُوہدا چِت دھریاں
رحموں سُکّے سادے کردا قہروں ساڑے ہریاں

قدرت تھیں جس باغ بنائے جگ سنسار تمامی
رنگ برنگی بوٹے لائے کُجھ خاصی کُجھ عامی
ایس عجائب باغے اندر آدم دا رُکھ لایا
معرفت دا میوہ دے کے واہ پھلدار بنایا

کُن اوہدی نوں کوئی نہ پہتا عاقل بالغ داناں
دَر جس دے سر سجدے سٹّے لوح قلم اسماناں

حکم اوہدے بن کجھ نہ ہلدا، اوہ قدرت دا والی
جیّا جون نگاہ اوہدی وِچ ہر پتّر ہر ڈالی

آپ مکانوں خالی، اس تھیں کوئی مکان نہ خالی
ہر ویلے، ہر چیز محمّد، رکھدا نت سنبھالی
سَتّے ناڑیں لکھ پُتّرا اندر جوڑ کوئی وِچ جوڑے
علم اُوہدے وِچ کجھ نہ بھلا سب معلم بن لوڑے

بادشاہاں تھیں بھیک منگاوے، تخت بہاوے گداہی
کجھ پرواہ نہیں گھر اُسدے، دائم بے پرواہی
صُم بُکم رہن فرشتے، کس طاقت دم مارے
دَر اُسدے تے عاجز ہوکے ڈھیندے بزرگ سارے

ہر ڈِٹھے نوں ہتھے دیندا بخشنہار خطائیں
دیتوں سخن زباناں اندر سخناں وِچ صفائیاں

ہر دَر توں دُرکارن ہوندا جو اُس دَر بھتیں مُڑیا
اُوسے دا اُس شان وَدھایا جو اُس پاسے اَڑیا

لُطف کریندا کرم کنندہ ہر وے کام سنوارے
سب خلقت دا رکھا او ہو، بھید پچھانے سارے
ہر عاجز پر رحمت کردا، کرے قبول دُعائیں
بن منگے لکھ دان دواتے محرم دِلدا سائیں

وَٹے دِلوچہ لعل ٹکاندا، جانن قیمت پاندے
ساوی تُشاخوں ویکھ نکالے، گُل پھل رنگ رنگاوے
سپیاں اندر موتی کردا، رکھ کے قطرہ پانی
شکماں وِچّوں باہر آوے صُورت بی بی رانی

کنّاں باہجوں سُننے والا تکدا ہے بن نیناں
باہجھ زبان کلام کریندا، ناں اس بھائی بھیناں

رحمت دا مینہ پا خدایا باغ سکّا کر ہریا
بوٹا آس اُمید مری دا کر دے میوے بھریا

مِٹھّا میوہ بخش اجیہا قدرت دی گھت شیری
جو کھاوے روگ اُسدا جاوے دُور ہووے دلگیری
بال چراغ عشق دا میرا، روشن کر دے سینان
دِل دے دیوے دی روشنائی جاوے وِچ زمیناں

لاہ ہنیرا جُہل بُرے دا، چانن لا عقل دا
بخش ولایت شعر سخن دی مَیں رہے وِچ ول دا
اوّل دیہ دِل جس وِچ ہوون سچّے سخن خزانے
لعل جواہر کڈھ دیوے، قوّت بخش زباں تے

سخن مرے دی شکروں ہوون مِٹھّے مُنہ قلم دے
شعر مرے دے عطروں کاغذ لاوے خال رقم دے

مرمر اک بناون شیشہ، ماروٹّا اِک بھنّ دے
دُنیا اُتّے تھوڑے ہُندے قدرشناس سخن دے

لَدّ گئے اُوہ یار پیارے قدرشناس ہمارے
سُخن صراف محمدؐ بخشا لعلاں دے ونجارے

یاراں باجھ شراب سخن دا وزن نہ کدجیوسی
سُنّا میلا کدّھ محمدؐ، جو ہیوسی سو ہیوسی

در نعت سیّد المرسلین ؐ

واہ کریم اُمّت دا والی مہر شفاعت کردا
جبرئیل جیہے جس چاکر، نبیاں دا سر کردا
اُوہ محبُوب حبیب رَباناں، حامی روز حشر دا
آپ یتیم، یتیماں تائیں ہتھ سرے پر دھردا
جے لکھ واریں عطر گلابوں دھوئیے نِت زباناں!
نام اِنہاں دے لائق ناہیں کی قلمے دا کاناں
صدر نشین دیوان حشر دا افسر وِچ اماماں
کُل نبی محتاج اُنہاندے نفراں وانگ غلاماں
تخت، چبارے شاہی کیتے ڈھٹھے کفر منارے!
چھیک دِتے قرآن اوہدے نے، اگلے دفتر سارے
نورِ محمّد روشن آہا آدم جدوں نہ آیا
اوّل آخر، دوئے پاسے، اوہو کُل کھلویا
حُسن بازار اوہدے تھیں یوسف بردے ہوان وکاندے
ذوالقرنین سلیمان جیہے خدمت گار کہاندے
موسیٰ، خضر نقیب اُنہاندے اگے بھجن راہی
اوہ سلطان محمّد والی، مُرسل ہور سپاہی

دَر بیانِ معراج

آئی رات مبارک والی بھاگ اساڈے جاگے
سجناں تے خوش مُشکلاں ڈُھلیاں، دشمن سر سِہاگے

اَسماناں پر تارے روشن شمع چراغ یگانے
سکدیاں یاراں توں آپو ہتے سِکّاں دے پروانے

لوح قلم اَسماناں زِمیاں، دوزخ جنّت تائیں!
کُرسی عرش معلّٰی ویکھیں، سیر کریں سب جائیں

ہویا سوار براقے اُتّے اُوہ سلطان عرب دا
چائی واگ محبّت والی، ٹُریا راہ طلب دا

نسے سرہ کیتے سبھ حُوراں، منگل گاون کھلیاں
اَج جنجاں دا لاڑا آیا، کل کل رکھیو گلیاں

نعت، درود، صلوٰۃ سلاموں، چھٹیاں جھلّن قطاراں
صلی علیہ وسلّم کہندے نبی نقیب پُکاراں

چھوڑ اَسماناں، زِمیاں تائیں سرور گیا اگیرے
جتھّے وحی نہیں وِنج سکدا، ہٹ بیٹھا کر ڈیرے

جانی نال ملے دل جانی، وِتھ نہ رہیّ ذرّہ!
خِلعت، تحفے، ہدیے لے کے آئے پھیر منفرّہ

اوگنہار طفیل تساڈے اسیں بہشتیں جائیے !
رحمت اُتے تکاہر دا پاک جنابوں پائیے

تلیتوں قوّت بخشی مولا سبھ خلقت بخشا دیں
ہوندے زور سوال نہ موڑیں، نبی کریم کہا دیں

دوست دُشمن، چنگا مندا جے کوئی ہووے سوالی
کدکریماں دے دَر اُتوں مُڑ آوے ہتھ خالی

کیتی بے فرمانی تیری بُھلّا پھرلیوس راہوں
نام اللہ دے بخشش بے ادبی، ناں کر پکڑ گناہاں

آل اَولاد تیری دا منگتا، میں کنگال زبانی !
پاؤ خیر محمدؐ تائیں، صدقہ شاہ جیلانیؒ

در مدح حضرت غوث الاعظم جیلانی رح

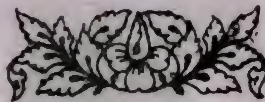
واہ وا میراں شاہ شہاں دا سیّد دوہیں جہانی
غوث الاعظم، پیراں دا ہے محبوب ربانی

آل نبی، اولاد علی دی، سیرت شکل اُنہاں دی
نام لیاں لکھ پاپ نہ رہندے میل اندر دی جاندی

لکھیں خیر تساڈے لبندے، بن منگے بن لوڑے!
دواں دُنی سبھو ہتھ تیرے کوئی نہ تھاکے ہوڑے

میں پاپی شرمندہ جھوٹھا بھریا نال گناہاں
ہکّو آس تساڈے دردی نال کوئی ہور اپناہاں

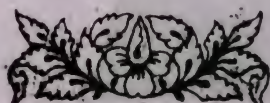
میں اُنہاں تے تلکن رستہ کیونکہ رہے سنبھالا
دَھکّے دیون والے بُہتے، توں ہتھ پکڑن والا

در مدح حضرت میراں محمدؒ مقیم حجرہ

حضرت میراں شاہ مقیماں تیرا شان زیادہ
سوہنا سخی جدھے گھر جایا علی امیر شہزادہ
عالم تے روشنائی ہوئی چڑھیا چن نورانی
حسنی سید پیدا ہویا، صورت یوسف ثانی
طوطے یوسف خمرے بولن دھن مقیم محمدؐ!
گودی وِچ کھڈاوے جس نوں نبیؐ کریم محمدؐ
آل نبیؐ، اولادِ علیؓ دی، واہ سید گیلانی
دستگیر جنہاں دا دادا، کون تنہاں دا ثانی
کتے جو درگاہ اُوہدی دے، شیراں اوپر بھارے
پیراں دے سر پیر محمدؐ واہ دا پیر ہمارے
دمڑی والا لعل تساڈا جس وی ہے منظوری
پاک جناب اُوتہاندی اندر مینوں کرو حضوری

مدح حضرت پیر پیرا شاہ غازیؒ

بسم اللہ بسم اللہ اگوں مدح مبارک آئی !
ہادی مُرشد دی جس ڈولے چاڑے کوٹ توائی
مُسلم ہندو، کوئی نہ نابر سیوک سب لوکائی
داتا سخی محمدؐ بخشا دِن دِن دیگ سوائی

عاجز نردھن اسدے در تے لکھ نعامت کھاندے
ہک دمڑی دا تحفہ لے کے دیندا دان لکھاندے
اِس دَر دے سگ عادی کولوں شیر ببر بھوکر دا
آگے چڑھے نہ چڑھی اُوہدی دے، بازی شکاری ڈردا

سیک لگے جد سیوک تائیں نرت سُنے فریاداں
پہنچے کر تاکید محمدؐ پان مرید مُراداں
پیر ہرے دی دھوم چو فیرے آون ولی سلامی
چُمن خاک کر بندے خدمت، دعوے رکھ غلامی

جنت شان مکان منور رُوپ ڈھلے ہریا سے
دَر اُس دے نت نویں سوالی پاون اُس نرا سے
آو تریاں نوں پُتر دیندا وچھڑے یار ملاوے
دَر اُسدے دی خاک ملن تھیں کوڑھ فرنگ اُٹھ جاوے

اُڑے جہاز لگاوے بنّے، ہر مشکل حل کردا
لڑ لگے دی شرم تہانوں پاک شہید اُمر دا
جس پر تیرا سایہ پیرا اوگن وے گن اُس دے
جانی دُشمن دوست بناوے جو دُکھی سو مُسدے

در مدح حضرت پیر غلام محمدؒ

آ قلمے مُنہ لا سیاہی ہجرم زبین نورانی
رت کالی چھنکا انکھیاں بھتیں وانگ بھنوندے پانی
مرد بھلیرا، مُرشد میرا، شاہ غلام محمّد
اہلِ شریعت، اہلِ طریقت، مرا امام محمّد
سینہ سِرّ الٰہی بھریا، مکھڑا چن آسمانی
چشماں شرم حیاؤں ترباق، روشن دو ہیں جہانوں
تن من اندر راہ حقانی اندر دین پیغمبر
سالک، صوفی، نالے زاہد، نالے مست قلندر
پہ چھبی مار لیا دن موتی وحدت دے دریاؤں
کھریاں گلاں، کھریاں چالاں، دامن پاک ریاؤں

پردہ پوشی کم فقیر دا کرسن اللہ بھاوے
سدا اُمیّد محمد بخشا ذرّہ دے وچ پاوے

ہکّو سُخن، نہ ہور تمامی، جو نعمت ایں پائی
اوسے مرد سچّے دا صدقہ، اپنی نہیں کمائی

خشخش جِتنا قدر نہ میرا، اُستوں سب وڈیائیاں
مَیں گلیاں دا روڑا کوڑا، محل چڑھائیاں سائیاں

در مدحِ سجّادہ نشین و باعثِ تصنیف

☆☆☆

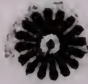
سُخناں دی اوہ قیمت پاوے شعر مرے خوش لیندا
اوس صراف اگے جو تردا، سُود خزانے پاندا

میرا اے اُوہ وڈا بھائی عمروں، عقلوں، وسیلوں!
دانشمند اکابر دانا بحرِ تعلّم دے کسبوں

سیف ملوکے دی گل اُوتھاں کِسے کتابے ڈِٹھّی
اس قصّے دی طلب پیوسُو تے مَیں ول کر دے چِٹھّی

ایہہ مضمون چِٹھّی دا آیا قصّہ جوڑ شتابی
چُن چُن ایس پروئیں تسبیح موتی سُبل خوشابی

قصّے اندر کسر نہ ہووے نالے رمز فقر دی
صفت بھی وِچ تھوڑی بہتی چلّے لذّت کم دی
قِصّہ اُوہ کھانا لے لمّاں زور کمیں پَنڈ بھاری
ڈاہڈے دا فرمان نہ مڑدا، روگی چند بچاری

حکایت حسن میمندی

خاصہ مرد عبادت اندر افسر سر سلطاناں
شاہ محمود اُوہدا سی ناواں روشن وِچ جہاناں
مرد کمال علم دا فاضل قدر شناس ہُنر دا
قدر بہ قدر ہر اک نوں دیوے روزینہ اور زر دا
شاعر کاتب حافظ عالم زاہد صوفی سارے!
کھان انعام معاش جگیراں، ترد ھم لوگ نکارے
ہر جائی پُن دان شہاناں ہر جائی بخشیشاں!‘‘
خادم مخلص سی فقراواں، علماواں درویشاں
شاعر مرد سخنور دا سے پاس اوہدے نت رہندے
شعر کلام عجائب قصّے رہن ہمیشہ کہندے

مقولہ شاعر

آہو ہمّت مرداں والی ایہو کم کریندی!
مرداں دے دَر ڈھیندے ناہیں شامت تد مریندی
جس جائی وِچہ مطلب ہووے مرد پچھاوَن کھلیاں
بِلن مراداں منگتیاں نوں، مرداں دے دَر ملیاں
ہوندے بند خلاص شتابی مرد پون جد ضامن
دھن نصیب اُوہدے جس پھڑیا مرداں سندا دامن
مرد ملے تاں دَرد نہ چھوڑے اوگن دے گُن کردا
کامل لوگ محمدؔ بخشا لعل بناں پتھر دا
ہمّت ہار نہ مُولے توں مت کوئی کہے نمردا
ہمّت نال لبھے جس لوڑے پائے یا ہجھ نہ مردا
جاں جاں سانس نراس نہ ہووے سانس ٹٹے مڑ آسا
ڈھونڈ کرن تھکیں ہٹیں ناہیں، ہٹ گیوں تاں ہاسا
جھَل جھل بار نہ ہاریں ہمّت اِک دن بھرسی پاسا
ٹھکھا منگن پڑھے محمدؔ، اوڑک بھردا کاسا
جاں مقصود میسر ہوندا، رنجوں راحت تھیندی
یاد نہ رہے قضیہ کوئی جدوں فراغت تھیندی

جس دل اندر ہووے بھائی ہک رتی چنگاری
ایہہ قصہ پڑھ بھانبڑ بن دا نال ربّے دی یاری

التماس پیش دانایان فن

میں بھی بات عجائب ڈٹھی فارسیوں اخباروں
نالے امر ہویا سی صادر مرشد دے دربا روں

اس ہندی وچہ مطلب بہتے جیہا جیہا کوئی چاہے
پاوے رب قبول محمدؐ مرداں دی درگاہے

ہر ہر قسم خوشی دی اس وچہ ہر ہر قسم غماں دی !
سُننے والے پاون ایتھوں خواہش جنہاں کماندی

بہتی ہے تعریف حُسن دی، ہاسی بُری شکل دی
نالے دَرد وچھوڑے بہتے، نالے خوشی وصل دی

آدمیاں دے راہ طریقے جن پریاں دے نالے
عشق خوشی دے سازے باجے دیو وکھاندے چالے

پادشاہی تدبیراں گھنیاں دولت، فوج، رسالے
بخلی، سخاوت، ظلم، عدالت، غفلت سُرت سنبھالے

جوش خروش ندی، دریاواں، ٹاپو سیر جنگل دی
دھرتاں ترناں، اُڈناں ڈھٹاں فکر اپنے ہر گل دی

عاجزیاں، بیکساں گھتیاں حالت دیس بدیسوں
دیسوں دیس عجائب اس وچہ کیا بھورے کیا کھیسوں

کوہ قافاں دے پنّے نشانی غاراں شہر اُجاڑاں
کلّر شور باغیچے نالے میوے تے پھلواڑاں

سیر، شکار، اسیری، قیداں نالے صلح لڑائی
سوگ، وباہ محمدؐ بخشا ہر گل اِس وچہ آئی

رستم دستی، حال شکستی دہشت بھاج دلیری
خوف، اُمید محمدؐ بخشا اِس وچہ گھنی گھنیری

بات مجازی رمز حقیقی وَن وناں دی کاٹھی
سفرالعشق کتاب بنائی سیف چھپی وچہ لاٹھی

شاعر دی آزمائش ہاسی اس قصّے وچہ بھائی
ہر رنگوں خوشی سُخن سناوے تاں اِس دی دانائی

خوشیاں اندر اوہوا جیہا درداں دل دُکھایا
صفت کو صفت اندر فرماوے سُخنوں سُخن سوایا

جنگ لڑائیاں کانگاں اندر گج کڑاک کے آوے
سفر وطن تے ماتم سوگوں پورے سُخن سناوے

ہر ہر فن ہنر وچہ ہووے ماہر تے یک فنّی
لُطف خدائی نال عطائی تاں اوہ ہوندا سُنّی

لُغناں وزن داں لیا وے ملنے وِچ عجائب
لیکن ایسے ملُوں نہ ہووِن ہر ہر نظروں غائب
قصّے ہور کسے دے اندر درد اپنے کجھ ہووِن
بِن پیڑوں تاثیراں ناہیں، بے پیڑے کد رووِن
جس وِچ گُجھی رمز نہ ہووے دردمنداں دے حالوں
بہتر چُپ محمّد بخشا سُخن اجیہے نالوں
جو شاعر بے پیڑا ہووے سُخن اُوہدے بھی رُکھے
بے پیڑے بَیں شعر نہ ہوندا اگ بن دھواں نہ دُھکے
دیکھو دیکھی بیت بناؤن شعروں خبر نہ پاون
ایس طرح نے صفتاں مِٹھّاں بُہتے ڈوم سُناون
ردی ردیفوں نام نہ جاتم، قافیوں بُدھ نہ کافی
وزن برابر ٹٹ دا جڑدا، صفت اسم نہ بھائی
سُخن بھلا جو درد دوں بھریا بن درداں کجھ ناہیں
نڑاں کھاواں فرق رہو دا کیا کانے کیا کاہی
دردمنداں دے سُخن محمّد دین گواہی حالوں
جس پتے پھُل بدھے ہوون آوے بُو رومالوں
دانش مندی پچھان کرییدے، عاماں سار نہ بھائی
لکڑ ہارے لین بازاروں جو سستی مٹھیائی

مدح دراستاد

حافظ عالم فاضل صوفی سالک راہ ہدایت
دائم مست، محبت اندر عارف اہلِ ولایت
سچے مرد نگاہ کرم دی نام اللہ دے پاہُو
اوگنہاراں دے لکھاں اوگن پلّا دے چھپاہُو

جیہے بھانڈے تیہے آوازے کیا نیویں کیا اُچے
مَیں اس نال پلیتی بھریا، سُخن ہووں کد سچے
سُخن میرے چا پاک بنا ہوہے توفیق آزاداں
پوہڑے دا اُپٹ پکّا ہلدا جا استاداں

ویکھ الغفور سُکی لکڑی اُگّی بالن والی
ہر ہر جائی رخنہ موری اندر سارا خالی
اتنی رمز پچھاتوں یارو بہت کراں کیہ گلاں
مَیں کریوں ہتھ واگ بلوچے جدھر چلاوے چلاں

جاں مرداں منہ لائی بھائی کج لائی ہر موری
نیک انیک آوازے نکلے پھوک جدوں وچہ ٹوری
ساز نگیوں تک حال اساڈا خشک لکڑ کس کم دی
وچوں پھگی باہر ڈِنگی کجّی سچّے چم دی

کلیاں موراں نے تن بھنا، چھیک پئے ہر جائی
باراگان لگی جد یاراں تاراں چاہڑ وجائی
اندر خالی تے مُنہ کالا طبلہ چم کچے دا
پکے بول سُناندا پاندا جاں سِر ہتھ سچے دا

التماس پیش خوانندگان

دانش مندو سُنو تمامی عرض فقیر کریندا
آپو چنگا جے کوئی ہووے ہر نوں بھلا تکیندا
تک تک عیب نہ کردے واندے چنگے لوگ کداہیں
نکتہ چینی فتنہ دوزی بھلیاں دا کم ناہیں
عیبوں پاک خداوند آپوں کون کسے نوں آکھے!
کاہنوں گل کسے دی کرنی ہیں بھی شاعر بھاکھے
میرے نالوں ہر کوئی بہتر مُہیں ہیچ ایاناں
تھوڑا بہتا شعر سُخن دا گھاٹا واہدا جاناں
تھوڑی بہتی تہمت کولوں کون کوئی بچ رہندا
پر میں آپو اوگنہارا دوسریاں نہیں کہندا
پردہ پوشی کم فقر دا میں طالب فقراواں
عیب کسے دے پھول نہ سکاں ہر اک تھیں شرماواں

جسنوں عشق کسے دا ہووے تُس دے نہ دسدے
سخناں دے جو عاشق بندے عیب نہ ڈھونڈھن اسدے

کرم کرو تے عیب چھپاؤ پڑھو سنبھالا کر کے
ڈوہنگی نظرے مُڑ مُڑ سمجھو لنگھ نہ جاؤ تر کے

مَیں بھلا تے تسی نہ بھلو سمجھ بناؤ معنے
چلدے گھوڑے نوں مت مارو چابک طعنے

شعر میرے اس ملک اپنے وچ مول نہ پاندے قیمت
دور دراڈے جسنوں لبھن جاتے بہت غنیمت

کیسر سستا ہے کشمیرے پچھو مل لاہوروں
پستہ تے بادام محمدؔ سستے ملن پشوروں

کرے سوال فقیر محمدؔ پڑھنے والے تائیں!
رونق کریں نہ شعر میرے دی نال ادا اُٹھائیں

باجھ ادا آواز رسیلی لگدا شعر الونا
دودھ اندر جے کھنڈ رلائیے مٹھا ہوندا دونا

جیونکر بیٹے تُساں پیارے تیویں بیت اساں نوں
بیٹے نوں کوئی انگل لائے لگدے بید تساں نوں

جہلم گھاٹوں پربت پاسے میرپورے تھیں دکھن
کھڑی ملک وچ لوڑن جیہڑے طلب بندے دی رکھن

یں شواہد اُتے خاک رُلیساں چھل ہجر دی کانی
جے رب سچے روشن کیتے رہسن سخن نشانی

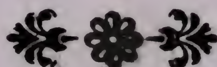
بنام حضرت پیر روشن ضمیر

کون بندے نوں یاد کریسی ڈھونڈھے کون قبر نوں
کس توں درد اساڈا ہوسی روگ نہ رنڈی در نوں

رُوح درود گھتن سب جاسن آپو اپنے گھر نوں
تیری رُوح محمّد بخشا تکسی کیہڑے در نوں

ناں گھر چاہڑے نہ سکھ ڈٹھے ناں کھٹی گھٹی
نہیں کسے دل لینا کوئی ناں چھڈ چلے ترٹی

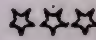
جے کجھ آیا سو منہ پایا تلی رکابی چٹی
خالی ہتھ محمّد بخشا ٹری نکاری لٹی

کلمۂ چند در بیانِ اوصافِ عشق و عاشق

و

حلاوتِ اہلِ سوز و گداز محرم راز

سدا سکھالے اوہو بھائی عشق جنہاں گھٹ آیا
مرہم پھٹ اُوہناندے بھانے ہکو یہا سکھایا

تاج تخت سلطانی تج کے ٹھوٹھا پھڑن گدائی
رکھ اُمید سجن دی دردی کٹن جو بن آئی

دم دم پیون شراب غماں دی، دم نہ مارے مُولے
وٹ جھلن وٹ پان نہ متھے داہ تہاندے رُولے

کر کر یاد سجن نوں کھاندے، بھن بھن جگر نوالے
شربت وانگ پیالے ہتھوں، پیون زہر پیالے

جھلن یار ملامت والے عشقے دے متوالے
بُھکھا اُدھڑ ہووے مستانہ بھار اُٹھاوے بھارے

باہروں دِسن میلے کالے، اندر آبِ حیاتی
ہوٹھ سُکے تریایاں وانگر جان ندی وچ نہائی

شہر اجاڑ ڈھونڈیندے ڈِٹھے دلبر وِچ بغل دے
گونگے ڈورے کن زبانوں معنی سب عقل دے

رات رہاں گل لایا جانی ہک دم جُدا نہ ہوندے
عاشق رہن نہیں محمّد بھر بھر ہنجوں روندے
ایسا صِدق لیاون اُس تے سچّے نال دھیانے
اِس بن باغ بازار نہ بھاون لاون اِکّ جھانے
ہک دِلبر نُوں دل وِچہ رکھن، سبھ خلقت توں نسّن
دیدن درید نہ جانن بولے، کھول کے دارو دسّن
وِچّوں آتش، باہروں خاکی، وسدے حالوں خستوں
جے ہک نعرہ کرن محمّد ڈھیہن پہاڑ شکستوں
راتیں زاری کر کر روندے نیندر اکھیّں دی ڈھوندے
فجرے اوگنہار کہاون، ہر تھیّں نیویں ہوندے
بہناں ہک گھٹ بھر کے پِیتا وحدت دے مدھ لالوں
علم کلام نہ یاد رہیو تے گزرے خال مقالوں
ریت وجود تیرے وِچہ سونا اینویں نظر نہ آوے
ہنجوں دا گھت پانی دھوئیں ریت مٹّی رہڑ جاوے
بوٹی گال ریاضت والی آتش بال غماں دی
پریم جڑی گھت ویکھ محمّد سبھ چاندی من بھاندی
اس دوئی دے دعوے پٹیاں سٹیاں دُور حضوروں
نُوروں سایہ ظاہر آیا چھپ نسدا فر نُوروں

جیون جیون جھوٹا ناتواں موت کھلی سر سر اُتے
لاکھ کروڑ ترے تیں سوہنے خاک اندر رل رُستے

جنہاں عشق خرید کیتا اینویں آ مُکتے
عشقے باہجھ محمدؐ بخشا کیا آدم کیا کُتے

جس دل اندر عشق نہ رچیا، کُتے اس تھیں چنگے
خاوند دے دَر راکھی کردے صابر بُھکھے، ننگے

عشقوں باہجھ ایمان کویہیا، کد ایمان سلامت
مَر کے جیون صفت عشق دی دَم دَم روز قیامت

عاشق بنن سُکھالا ناہیں دیکھا تینوں پتنگ وے
خوشیاں نال جلن وِچ آتش موتوں مول نہ سنگدے

جے لکھ زہد عبادت کریئے بن عشقوں کس کاری
جاں جاں عشق نہ ساڑے تینوں تاں تاں نبھے نہ یاری

پکاّ پیر دھریں جے دھرنا تِلک نہیں مت جاوے
سو اس پاسے بہے محمدؐ جو سَر بازی لاوے

یار کرے جدا اپنا تینوں چُھٹن ہور اشنائیاں
ماں پیو سجن یار نہ رہسن حرص نہ بھیناں بھائیاں

سُکے پیر ندی بھیں لنگن وِچ سمندر جَل دے
ہرگز مثل سمندر ساگر آتش وِچ نہ جَل دے

وِچّوں نُور الٰہی رنگے، باہروں کالے کُلفی
ناں اوہ میرے وانگوں یارو، دل جنجھو گل الفی

مِٹّھی چھاں، اتے پھل والے، وانگ انجیر انگوراں
ناں بے فیض اساڈے وانگوں ہکوڑے مِتّھے گھوراں

اُوپر جُلّی، موہوں جلّی اندر نہیں تجلّی!
جب تک عشقوں جان نہ جلّی بھُٹھ جلّی کیا جلّی

جے توں عاشق بنیا لوڑیں پلّا پکڑ سجن دا
جان منگے تے دیہہ شتابی، صرفہ کریں نہ تن دا

ہالی لوک کر بندے واہیاں سُکدے دُھپے سڑدے
سارے رنج بھُلے جد رجکے من پائیاں گھر کھڑدے

عاشق نااُمید نہ ہووِن، دن لمّیاں آساں
جے تنّو وار کھدیڑن دَر توں، کو کن کدے نہ جاساں

ذکرِ منزلِ استغناء

جے لکھ جانی صدقے ہووِن، جھَل کے تیغ پرم دی
کجھ پرواہ دریا دے ہک قطرے شبنم دی
جے لکھ سیس رُلن وِچہ خاکے کر عشق پیارا
جیوں سورج دے نوروں چھپیا ذرہ ہک نکارا
ست اسمان بھرن تاں جاپے بُت درختوں بھڑیا
چوداں طبق ڈبن تاں جیویں لکھ باراں ہک جھڑیا
سہل نہیں ایہہ وادی بھائی سہل تکیندے جاہل
عملاں دا ایہہ حال محمدؐ پر ہو بوہ نہ کاہل
کیس سالک اس رستے ٹُر کے اوڑک انت لیا سی
اس درد دا دارو بھائی کس دے ہتھ پیا سی
جے کر کار تیری ہے کاری لوہیں لگا نت کاری
جے کر کار نہ کاری آوے بہت اوتھے لے کاری
لکھ کروڑ اساں جیتیں چنگے خاک ہوئے اس جائی
جے جگ ہوئے نہ ہوئے ایتھے ہے پرواہ نہ کائی
کار کریں جو ہے کری کر کر ہنکار نہ کاروں!
عملاں تے دھر آس نہ ذرہ فضل منگو سرکاروں

ذکر وادی و منزلِ توحید

اگوں منزل آوے بھاری وِچہ وادی توحید ے
عابد تے معبود ملیندے دوئی نہ پیر مُرید ے

ازل ابد دا جامہ ہکّو ایہہ گلاں وچکاروں
ہر دا رُوپ محمدؐ بخشا اسے ہکّے سرکاروں

جے کوئی غرق نہ ہویا بھائی وحدت دے دریاوے
کیہ ہویا جے آدم دسدا لیک نہ مرد کہاوے

جاں جاں اپنے آپے اندر جا بندے دی ہوسی
کر کر شادی کدے ہسّے گا کدی غماں وچہ روسی

جاں ایہہ اپنے آپوں نکلے نہ کوئی غم نہ شادی
دوزخ دا غم خوشی جنّت دی دوہاں تھیں آزادی

ہر اک اندر دوزخ جس وچہ سب پ اٹھائیں واسا!
اس دوزخ سے باہر آویں خطرہ رہے نہ ماسا

عقلوں فکروں باہر نہ آوے بچدا پھرے دیوانہ
آکھے خبر نہیں ہیں کیہڑا ایکھڑا میرے خانہ

جاں توں گم ہو ویں وچہ اسدے اپنی چھوڑ نشانی
ایہہ توحید محمدؐ بخشا دسّے کون نشانی

ذکر منزلِ حیرت

پھر اگوں اِک منزل آوے حیرت والی وادی
درد افسوس ہوئے گم اوتھے ہرگز خوشی نہ شادی

دم دم تیغ غماں دی مارے حیرت اگ نہ بُجھے
آہیں درد تے لکھ دردوں رات دیہاڑ نہ سُجھے

جاں اوہ مرد حیرانی والا جا پوہنتا اُس جائے
ہوندا گم تحیّر اندر اپنا آپ نہ پائے

فانی نہیں یا باقی دونوں نہیں میاں تو دوئے
دس سانوں کجھ پتہ نشانی حال تیرا کیہہ ہوئے

نہ مَیں مسلم نہ مَیں کافر خبر نہیں کس چالی
نالے ایہہ دل عشقوں بھریا، نالے ہے مڑ خالی

حیرت سر گردانی ناہیں کیکر اگے گھڑیئے!
شہر اتے دروازے چھڈے کتھوں نکل کے وڑیئے

منزلِ فقر

فراموشی دی منزل ہوئے گنگے ڈورے جھلّے
جاں اک سورج چڑھیا سبھ تارے چھپ چلّے

کاں نگ چڑھے دریا فقر دے جنبش اندر آوے
پتھر نقش، بریتی، بیلا، بوٹی ریت چھپاوے

دوئے جہان محمدؐ بخشا موج اس ہک دریاؤں
جے کوئی ایہہ منّے ناہیں کسر اوہنوں سوداؤں

ایس ندی وچہ چُبھّی مارے جے کوئی ہمّت کرکے
سدا سکھالا رہسی بھائی، کیہہ کم باہر نرکے

اس ندی دی چُبھّی اندر چیت ہمیش سکھالا
گم ہووݨ بن ہور بھاوے دانہ سے پیش کشالا

ٹکے نال اس چُبھّی وچوں جا سر باہر آئے
تاں اوہ کاریگریاں ویکھے تک تک بھیت پچھائے

جاں ایہہ اپنا آپ بندے دا پردہ ہے دلبر دا
کال ملک تے عزت دولت سنگ کھڑیاں کد تردا

خاطر جمع ہوئی جس ویلے خودی وچ تجربے خودیوں
پاک ہووے تاں باہر آوے ہر ہر نیکی بدیوں

جاں ایہہ نیکی بدی نہ رہندی اسدم عاشق ہوندا
گم سُم عشق بحر وچہ ہو کے یاری کرن کھلوندا

جیویں ایہہ حال احوال فقر دا غائب ساڈی نظروں
تیویں شرح زبانوں اُدھلے نالے صفتوں خبروں

بعد فنائیوں باقی ہونا کیہ جاناں اس یاتوں
نویں کتاب سینے بچے لکھاں باناں نفی اثباتوں

مر کے جیوین دی گل چنگی سو جانے جو کردا
جس دے سر ایہہ کرتی ہووے کم نہیں ہر ہر دا

مَیں کیہ جاناں حال فقر دے مدعی نفسانی
سُنی سُنائی لکھ دکھائی، پائی نہیں نشانی

اپنی موت حیاتی اندر جب تک تیرا ڈیرا
اس منزل وچہ کد محمدؐ پیر پوے گا تیرا

اپنا آپ محمدؐ بخشنا تیرا مصر شہر ہے
مشکل پندھ سجن دے لوڑیں رستہ بحر و بر ہے

جاں ایہہ مصر پیارا تینوں کوڑا زہر ہووے گا
تا ہیں دل سفر ول جاسیں پینڈا لہر ہووے گا

دھیاں پتر، بھلیاں بھائی وچھڑ سنگوں ساتھیوں
بڑی رو رڑھ اسباباں والی عشق ندی دے ٹھاٹھوں

رستہ دور نہ اوڑک جس دا گھتے قضیئے اس دے
جیہڑے نال یقینے ٹردے وچ سجن سنگ وسدے

توڑے کجھ نہ معلم اس دا تھاں ٹھکانہ پاسا
چھڈ دینا پو لہر فقر دی رکھ ملن دی آسا

یار ملے بن مرسو ناہیں سیس تساں جے ہولے
اوہ تیرا کوں اسدا ہوسیں وتھ نہ رہسی مولے

محبوباں دی بے پرواہی سن کے ہٹ نہ راہوں
بہت آس قراری کر کے ونج اسے درگاہوں

اپنا آپ چھڈیں اس کارن ساجن تاں گھٹ آون
سیف جگ اتے شاہی تیری پریاں تخت اڑاون

ڈھونڈن والے مرن نہ خالی خود حضرت فرماوے
ویکھاں سیف ملوکے تائیں جو لوڑے سو پاوے

ابتدائے قصہ سیف الملوک

(شہزادہ سیف الملوک عاصم بن صفوان شاہِ مصر کا فرزند تھا)

پیر میرا اوہ دمڑی والا پیر سے شاہ قلندر
ہر مشکل وچہ مدد کرہیندا دوہاں جہاناں اندر

عاصم بن صفوان شہزادہ والی تخت مصر دا
آہا شاہ سلیمان دوجا، صاحب دولت زر دا

ذوالقرنین سکندر والا، شوکت شان زیادہ
بادشاہی گھر اس دے دائم عادی دا شہزادہ

رومی، شامی، چین مچینی، غزنی، ہندوستانی
زنگی روسی، ہور فرنگی، یونانی، ایرانی

کوٹ قلعے دربند ہزاراں چھاؤنیاں ہر دیسی
سدا بنت ہر شہر بنائے رست کھاون پردیسی

عادل سخی سکندر جیہا جیویں دریا وچہ موجاں
زوروری اُدہدی سُن کنبن دیواں دیاں وی فوجاں

عیش خوشی جو دنیا والی سبھو سی ہتھ آئی
سب مراداں چاہیاں پائیاں کردا شکر خدائی

گھوڑے خچر، اوٹھ ہزاراں موتی لعل جواہر
لکھاں تھاں دتے زر لکھنوں دولت انتوں باہر

گولیاں گوڑے سوہنے سندر زیور لا سنگارے
ڈولی دا سر صدقہ کر کے دِتّے باپ بچارے

تنبو، تمبے، جڑت جڑاؤ موتی تے زرکاری
سُورج نال رُلاون رسماں لگی پھُول کناری

اگے چھتّر سُنہری لائے چمک دِسّن اسماناں
کیتی چھاؤں جہانے اُتّے اُچیاں سائباناں

بادشہی زربفت وچھائی پھلاں سیج سجائی
کُرسی ہور جڑاؤ سوہنی ہر سر کردے پائی

چارے طاق محلّ سجایا انبر تے سرطاناں
ہر طاقے وِچ سوہنے کھیڈن اُلفت نال اتفاقاں

سیف الملوک کی ولادت

شہزادہ سی لعل چمکدا، سورج شکل پیارا
تگ موتی صالح دا بیٹا، چن جیہا چمکارا

سدا برت ہر رستے اُتّے لائیاں ہور سبیلاں
دسے سرو پا نوازش کیتی عادی دیاں اصیلاں

شادی دے شدیا تے وجے نہیراں لگیاں چوٹاں
ملکاں اندر شلکاں ہوئیاں ہر تھانے وِچ کوٹاں

ہر مقدم تے پٹواری، دفتریاں، دیواناں
قدر بہ قدر سب نے آندا شکرانہ، نذراناں

طرماں تے کھرناہیں وجیاں نارے ڈھول بھرائی
گیہڑے گیہڑے گتے محمدؐ، کٹھی ہوئی لوکائی

بلبل طوطے سوہلے گاون "حال" پئے جیواناں
کھوہ دا کتا چھٹکی مارے بیل پھرے دیواناں

ہر ہر پاسے نہراں وگن چوک عراق اُچیرے
شیلیش محل چپارے گوشے، میلے امیرے ڈیرے

ٹنڈاں ہنجوں بھر بھر ڈھلن، جاں اندر کر خالی
سدا نہیں اس رونق رہنا، سدا نہیں خوش حالی

ہر کوئی جانے سوڑی سامی ڈاہڈا قبر اندھیرا
اِک اَکلّی وِچہ اُجاڑے، دائم ہوسی ڈیرا

لِکھے رکھے لیکھ ازل دے، مول نہ جاندے میٹے
دِتّا اوہدا سر تے جھلّے جے رَبّ کھرڑسی بیٹے

جان کندن دی تلخی ڈاہڈی، سُن گلّاں تن کنبّے
پکّ کتابیں قبراں اَگے، دوزخ بھاہ اَلنبّے

پڑھنا علم ضرور بندے نوں کیتا فرض الٰہی
کردا علم دلے نوں روشن، ہوندی دُور سیاہی

جیویں سُورج وِچہ نور تیویں ہی علم روحے وِچہ جانے
نور دے باہجوں سُورج پتھر آدم جنس حیوانے

علمے کارن دُنیا اُتّے آون ہئے اِنساناں
سمجھے علم وجود اپنے نوں نہیں تاں وانگ حیواناں

سیف ملوک اندر رب پایا بہتا اثر دنائی
نیز طبیعت، ہوش و دیعت، فہم عقل چترائی

حُسن رسیلا، خوُ حلیمی، سادہ مُکھ صفائی
سورج ویکھ ہووے شرمندہ، جھال نہ جھلدا کائی

روشن شمع نورانی، چہرہ پھبّے لاٹ اسمانی
وانگ پتنگاں سڑن چوفیرے عاشق مرد زنانی

جے اوہ نظر کرے وَلّ اتبّر چمک نہ جھلّن تارے
تارے جس ولّ مہریں آوے، کردا پار اُتارے

تھوڑی تھوڑی صفتِ محمدؐ لکھدا چل ہر جائی
نرمی پھڑ مَت حُسنوں گرمی کاغذ قلم جلائی

تھوڑی مدّت وِچہ شہزادہ ہویا سکندر ثانی
عِلموں، عقلوں، زوروں، شکلوں جو اوصاف انسانی

شہزادہ اور شاہ مُہرہ

لکھے لیکھ ازل دے یارو ہوندے نہیں کنارے
بادشہاں نُوں پون قفینٹے کون اسیں بے چارے
پُہتے گم پھگ دے جیہڑے بُرے ڈھکن تقدیروں
بے بسوا اپنے دِلوں کرینٹے چنگے کر تدبیروں
اس مُورت دی صُورت رَبّا ناہیں حد اِنسانی!
یا ایہہ کوئی حُور بہشتی یا کوئی سِتر ربانی
آدم دی کی قدرت سر جے ایسے رُوپ بناوے
قدرت دے ہتھ نال بنائی خالق آپن اپارے
مندے مَن دے روگ محمدؐ من دے نئیں دواواں
بھید ہووے جے دلبر نائیں بھید ایہہ کھول سُناواں
اوہ رخسارے رنگ عوانی ہوئے کیسر پیلے
رُتوں جھانی یمانی مارے نرگس نین رنگیلے
روزِ ازل کے لکھے لیکھوں سے کب ہون چھٹکارے
تاراج وِرانٹ پہ کرڑیاں پڑیاں" پھریں وہ مارے مارے
یارو ہی جانتے ہیں کو پار کریں تقدیریں!
بندوں کی بگڑی کب سنوری، کر دیکھیں تدبیریں

اِس صُورت کی صُورت جیسا حُسن نہ ہو اِنسانی
جیسے کوئی حُور بہشتی یا سِترِ رّبانی

آدم کی کیا قدرت جو وہ ایسا رُوپ رچائے!
ایسی سُندر شکل تو خالق اپنے آپ بنائے

مَن کے روگ محمّد بخشا کب ہوں دُور دوا سے
اِس دُکھ دا دارو ملتا ہے یار کی اذن و رضا سے

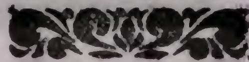
وہ رخسارے لال گلابی ہو گئے کیسر پیلے!
غم کے سائے ہیں سنولا گئے نرگس نین رنگیلے

سب خزانے ہتھ اوسے دے جا بخشے جس بھاوے
نظروں شاہ کرے نے شاہاں سفروں او کھڑ پائے

مشکل پاون والا آپوں، آپوں حل وی کردا
عاشق توں لا روگ پرم دا، مل سجن وَل کردا

سُکھیاں توں اوہ دُکھ سہاوے، پاوے وخت امیراں
اُڈدے پنچھی قید کرائے، چھڈّے سخت اسیراں

خاکوں صُورت، سُندر کر کے، پھر رُلائے گھٹے!
پھل کھڑائے بوٹی وچوں قبر بنّے کھو وہ سٹے

ابیات کی اکائیاں

شاہ روئے زمین دے اکثر تیرے کول سلامی
ناجاں تختاں والے تیری کر دے آن غلامی

جے لکھ عقل تمیزاں کریئے اوڑک ہوتی ہوناں
ہسدیاں، کھیڈدیاں کس بھاوے بیٹھ غماں وچ روناں

اندر عشق جلاندا جیویں کر آتش سکیاں پتیاں
مت نبئیں دل میرا مندا، ئت ہن دیہو کتیاں

آپوں ٹھوکر لائی شیشے، بھج ہویا ہن ٹکڑے
کیونکہ یار جے لگے ہن ثابت جے سو لایئے اور گڑیئے

دیس بدیسی پھردا رہساں جاں تک ہوگ حیاتی
مت سبب بناسی مولی لبھسی وست گھڑاتی

موتوں خوف نہ کھاون ذرہ بہت دلیر دلاں دے
وچ میدان لڑائی والے پاؤں سیر ہو جاندے

کہندا شاہ فرزند پیارے توں جگر دا بیرا
تینوں سیک لگے جے رتی سڑے کلیجہ میرا

ناں میں کملا، ناں میں جھلا، سب کجھ سمجھاں جاناں
پر کجھ دوس نہ میں پر، بابل ہویا رب دا بھاناں

اندر باہر عشقے رُدّھا، دِسدا نئیں نسانوں
مال خزانے لیکر بھاوِں اک گیا جیو جاناں
لکھے لیکھ ازل دے کیہڑا کہ تدبیر مٹائے
کئی امیر، وزیر سیانے اس تقدیر بُھلائے
چار دیہاڑے عمر جوانی کر لے عیشاں موجاں
سدا نہیں ایہہ دولت، دنیا سدا نہیں ایہہ فوجاں
ناں میں تیرا سہرا ڈِٹھا، ناں ہتھ بدّھا گاناں
ناں میں تیری جنج چڑھائی، ناں وجیا شدیاناں
توڑے کتے بن کے رہئیے وِچ وطن دیاں گلیاں
در در جھڑکاں سہئیے، تاں وی پردیسوں بھلیاں
مُورت دے پچھے بھجّ بھجّ مرسیں خبر نہیں جے ہلسی
بجلی مرگ جلاسی بوٹا یا باغیچہ کِھلسی
ناں کر تسّا تاد ایہے، ٹھنڈا ہو، دن کٹ کھاں
سُڑ چلیّا جیو جامہ تیرا، اس کپیانوں، ہٹ کھاں
ویلا اَجّ بھلیرا تیرا نالے عمر جوانی
کر و عدالت، ہور عبادت، اوڑک ہونا فانی
بھلکے موت آئی جس ویلے نتّے افسوس کریں گا
عملاں باہجھ نہ ٹلا شاہی کیویں بھر تریں گا

نہ کوئی رہو ملاحظہ اوتھے، نہ کوئی عذر بہانہ
جو کجھ کرسیں، سو بھرسیں، ڈاہڈا عدل شہانہ

لمّاں پندھ نہ سنبھسی بیٹا، بہو کھاں ہو نچلّا
جوش خروش مٹا پیارے جاہ نہیں ہو جھلّا

چوہا، پڑا، تے کتّا، بلّا ہر کوئی وطن دھراندا
توں آدم شہزادہ ہو کے چھڈیں وسّن گھراں دا

یاراں تیں پچھے وطن بھلا واں، ویکھاں دیس بیگانہ
ٹھلّاں وچ سمندر غم دے پکّے تاں یارانہ

عشقے دا رُخ دیکھ محمدؐ ہووَن فیل پیادے
منتیں لگّے تاں اُٹھ دگے کی مقدور شہزادے

بلّی بن کے وڑدا یارو، شیر اندر جا بَن دا
خون بلے بن ہاڑ نہ پڑدے سُدا بہادر رن دا

کیونکر یاکاں اندر آون ہتھوں چھٹیاں واگاں
بادشہی کِس کاری ہیتوں دتّی ظہیری بھاگاں

ساقی بوتل آن اجیہی، پی کے ہوش بھلائیے
سجناں کولوں رخصت ہو کے پندھ سفر دا جائیے

لکھے کون محمدؐ بخشا قلم عشق دے چنداں
ماپے آپ کراون قیدی فرزنداں دلبنداں

باپ زلیخا قید کرائی، ندی رڑھائی سسّی
پنّوں بھائیاں بنھ چلایا، گل نہ جاندی دسّی

بند اندر فرزند جنہاں دے، پائی بند اوّلی
تخت پچھے، سر تاج فقر ہے، پیڑ اندر جلہ ہلّی

عشق نچائے تھیّا تھیّا چھنکن پیریں سنگل
قید چھٹے تاں اس لکھ کُٹّی ڈھونڈن تکیاں جنگل

شاہ شاہیا لے دی اوہ بیٹی پریاں دی شہزادی
حسن جمال پری ہے مائی مہرا فروزہ دادی

جے نوں میرا یار کہاویں، عشق تیرے دل رسیا
میرے باجھ نہ ہور قبولیں، رہیں نہ بھاہی پھسیا

عشقے کارن آدم کیتا محرم یار یگاناں
آہے ملک عبادت جوگے کی حاجت انساناں

عاشق کہندا اے لکھ آکھو ہیں ہک بات نہ سُندا
ایہہ بُھلاں چھڈ بُھلاں ناہیں بُھلّا اپنے گُن دا

پڑھ پڑھ پتھر بنیا ہے ساں، پارس عشق لگایا
سونا سکّہ جو کجھ آہا ہتھ صراف وکایا

وکیا سودا اُمر دا ناہیں لکھ دیہو بھائی!
پھیک گئے سب حرف تساڈے، وگ پرم دی کانی

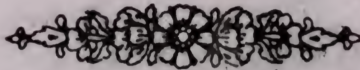
جے صُورت وِچ ہوندا ناہیں سِرّ سچّے دِلبر دا
کیہہ طاقت سی گھائل کردی جگرا دانشور دا

جھلّیاں توں مت دیون والے جھلّیاں وِچ گِنیدے
اُساں سجّن تُوں سر پر جاناں مُرسو متّیں دیندے

جے کجھ لاڈ پیار ماتواں دا کیہہ کجھ آکھ سُناواں
جتھے اُچ ماں ہوندی اوہ مردی، کی پرواہ بھراواں

اَنڈے وِچوں پنکھی کڈھ داوے کے پنکھ اُڈاوے
پتّھر وِچوں لعل بناوے راتیں میلیہ کھلارے

میرے جئے عاجز بندے تخت دیوے سلطانی
واہ کریم محمدؐ بخشنا، میلے وِچھڑے جانی

ایک منظر!

✡✡✡

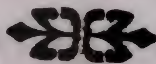
سیف ملوک شہزادے کہیا حاضر ہووَن ساقی
سوہنے حُسن اداواں والے، مصری ہور عراقی

چھوکریاں تے گولے آہے، سوہنے حُسن رنگیلے
غمزے نال کرن دِل گھائل، سُندر زمیں رسیلے

صُورت نازک وانگ گلاباں لاوے وانگ پیالے
قد چنبے دی ڈالی وانگر، پُھل لگے گُل لالے

طوطے، کوئل وانگن بولن ہسّن ہار لٹکدے
چور دِلاں دے ٹھگ نیتاں دے تر ے اکھ مٹکدے

کاسے ہتھ سفید بلوری، بھرے عقیقی مدّھ دے
ساقی نویں، شراب پُرانی تسّے سوائے دُرّھ دے

ایک سمندری طوفان کا منظر

ہک دن کرنا رب دا ہویا اُٹھی سخت ہنیری
دُھند غبار سنسار چھُپایا لگی جھڑی گھنیری

نوح والا طوفان انہ ٹلیوں، غرق کرن نُوں آیا
شاہ سپاہ تمام پکارن، رکھیں بار خُدایا

بدّل قہر نزول مچایا، لہر سمندر آئی!
نگر مچھ سنسار بلائیں رڑھ دے دین دُہائی

کڑکے بدلی، دھڑکے پھُرنا بجلی دے چمکارے
دُور جہازاں کھڑ کھڑ مارے جھکڑ دے ادلارے

دُنیا اندر کون امن وچ، ہر کوئی دُکھیارا!
بے وفا سنسار ہمیشہ ٹھگ بازاری بھارا

کدے کرے سردار جہاں دے پوشاکی چٹی
کدے بنا دے فیر محمّد گھمیاراں دی مٹی

موتی اتے جواہر جڑیا چھجّا چھت بنیرا!
دیوے وانگن لاٹاں مارے، جھلمل نُور چوفیرا

تُوں چندر میں زہرہ وانگر وہاں نئی جوانی
ساعت نیک بھری ہن تیری ہوئی اج قرآنی

تُوں گُلچین، میں پھّنبے ڈالی، ہیں موتی تُوں ہیرا!
تُوں الوان سُرخ میں نیلوں میں سالُو تُوں پھیرا
جوڑی اَج خُدا وند جوڑی، تُوں راجہ ہیں رانی
ہیں ہن اگے نہ تدھ اکلیاں کیوں کر عمر وہانی
شاہ شمس دی کھل لہانی، اڈی چھوٹی تائیں
زندے رہے نہ موئے موئے کتنے رگن سُنائیں
جو اِک واری مَر کے جیوے پھر اُنہاں کی مرناں
دنیا اتوں جس دن جاوے اس دن پردہ کرناں
بعضے عاشق ہُن تک زندے دُنیا اُتّے وسدے
خاصاں تائیں ظاہر دسدے، عاماں بھیدنہ دسدے
رانجھے ہیر سیالے والی ایہو گل سُنیدی
چُپ محمّد بات اجیہی ناہیں بات پُنیدی!
خدمت گار چوطرفیں تاریں ہر اِک پُھل گلابی
تخت اُتّے شہزادی بیٹھی چہرہ وانگ مہتابی
جوڑا ابرو طاق بہشتی یا دو سخت کماناں
پلّیاں جیویں تیر خدنگی، گھائل کرن جواناں
ظالم نین کٹاراں وانگر، وِچّہ کجلے دی دھاری
ویکھن والے نُوں کر غمزہ سانگ کلیجے ماری

گھوڑے کا ذکر

بی بی نُزرت منگائے گھوڑے خاص سواری والے
چوکڑیاں بھنیں رجّن ناہیں وانگوں ہرن غزالے
پلو پٹے وِچ نہ بھجّن دیندے، واؤ پُرے دی نائیں
پیراں نال نہ لگن دیندے دُھوڑ کھرے دی تائیں

شہر زناں کا نقشہ!

قبول نظر کرے شہزادہ دِسّن سُندر کڑیاں
ہر جھاکے، ہر محل چبارے، واہ شکلاں دل پٹّھ یاں
ہر غرفے وِچ طرفے تکدا، ہر ہر قدم صنم نُوں
ہر کوچے نِلے، سچے سوہنے تم کرن جو غم نُوں
ناریں کھٹن، ناریں کھاون، ناریں سب کم چائے
اوہو خرہ یدن، اوہو ویکن، خوب ہزار ہسائے
ہک ٹڈھیاں ہک وڈیاں ناریں، ہکناں خوب جوانی
بیک بیکاں دی صورت دافر، تارے جیوں اَسمانی

ابیات کی اکائیاں

جس دِل اندر عشق سماناں اوس نہیں پھر جاناں
توڑے سوہنے مِلن ہزاراں، ناہیں یار وٹاناں

غزنی دے سلطان ہزاروں، سوہنے آہے گولے
وال ایاز نہ قدر دے اُتوں سبھنا تائیں گھولے

لیلیٰ نالوں گوریاں کڑیاں مجنوں نُوں دس چُکے
اُس تے جان کرے قربانی، ایہناں وَل نہ تکے

لوہا پتھر مقنا طیسے اُٹھ مل دا کر دُھائی
موتی ہیرے ویکھ نہ اٹھدا قیمت رنگ صفائی

پیلا منکہ نیڑے کھڑیئے ککھ اُسنوں اُڈ مِلدے
لعلاں نال نہیں اُڈ چمڑن راہ نیارے دِل دے

یار کمینہ جس دِل پڑیا، چنگا دیکھ نہ بھُل دا
جس دا سب بھتیں بہتر ہووے سو کیوں دَر دَر رُل دا

حرص مجازی، شہوت بازی، جس اندر وِچ ہوندی
اِک صورت اُجلی تک کے، پئی طبیعت بھوندی!

جس سر، سِرّ عشق تے ہے اوتھے شہوت مول نہ وسدی
جس دِل حُبّ سجن دی اس وِچ حُبّ نہیں ہر کس دی

اگ نہ ساڑے لکھ جنہاں دے رحمت بدلی وس دی
اینویں صدق نہ ہار محمدؐ وچ طبیعت ہس دی

کامل عشق خدایا بخشیں ، غیر دتوں منہ موڑاں
ہکو جاناں ہکو تکاں ، ہکو ، آکھاں ، لوڑاں

آوے مستی ، جاوے ہستی ، بھُلے نقل پرستی
پیر اکسیر کرے تاں ہوساں ایہہ کٹھیالی جستی

عقل و نفس

کرے ارادہ ایہہ شہزادہ ماراں پیٹ کٹاری
اس تلخی دے سخت عذابوں چھُٹے جند وچاری

عقل شہزادے نوں پھر دربے مت تری کیوں ماری
ساس اُڈن تک آس نہ لوڑن خاص جنہاں دی یاری

نفس کہے ئیں کاہلا ہویا کچرک تو رہن جرساں
لکھ مصیبت جھاک نہ لہیا ، اَج ملے بن مرساں

عقل کہے کیوں کملا ہویا عشقے لیج نہ لائیں
اتنی سختی اگے جھلیا کج دن ہور لنگھائیں

نفس کہے ہن کتھوں ملسی ناں کوئی دس سنیہا !
آس ہوندی دتی پوندی اسدی اینویں جرن کجیہا

عقل کہے "ایہہ کم عاشق دا" عشقوں بس نہ کرنی
لاگے بازی بے اندازی، اوڑک وار نہ ہرنی!
عقل کہے کھا کانی مرنا ہوندا کم شیطانی!
بھار لگا تاں پنڈ اتاری بھلی عشق دی بانی
نفس کہے فرہاد نے لایا آپ سرے نوں تیشہ
اوہ مویا مردود نہ ہویا، میں بھی اوہ اندیشہ
عقل کہے فرہاد سے سُنیا شیریں گئی جہانوں
اوس جہان گیا سی ڈھونڈن مویا نہیں اوہ جانوں
نفس کہے کیوں مہینوالے نے ماری چھال جھناویں
مارو کانگ ڈٹھی سی سوہنی کیوں جا پئی دریاویں
عقل کہے توں سمجھیں ناہیں اوہ مرنا کِنت پا سے!
دوئے اک دوجے دل ٹھلے گل ملن دی آسے
جس دن ہیر ویاہی کھیڑے، رانجھا دی مر جاندا
کاہنوں کن پڑواندا ٹلے، گل کفنی کیوں پاندا
ہور ہزاراں عاشق ہوئے ڈکھیئے تے لاچاری
یار ملے بن، دوروں اک کے چھری گلے ناں ماری
مرداں والا داعیہ کر کھاں رکھ اوہ چھلی عادت
وانگ ستی جے تساں موئیوں تاں بھی ملے شہادت

جے کر شرح اس گل دی دُور سخن ٹُر جاندا
کر کے صبر محمدؐ بخشا قصہ پھل سُناندا

پنجریاں وِچ پئے تڑفدے جاء نہیں مُکلیری
پَر بھجے، سَر گنجے ہوئے ظالم قید لمیری

ایک نسوانی سراپا

چن وانگوں دونوں رخسارے، بندی ناں سنگارے
ہندی بندی پھبتی آہی وانگ زُحل ستارے

پتلا لک مِٹھی وِچ آوے، اُلّا مکھن دیہی!
گندے پانی بھتیں رب سرجی صورت پاک اجیہی

رُوپ انوپ کڑی دا آہا وانگ بہار چمن دے
نویں جوانی حسن ارزانی، نازک شاخ سمن دے

سُنبل والی زنجیری پٹے، چہرہ پھُل گلابی!
نرگس مست اَنینے دی پھاڑی، اکھیں مرگ شرابی

جیویں چاندی دی مچھلی ہووے، اینویں نک اوچیرا
چہرے سورج چشمے اندر ہردم رکھے ڈیرا

لالی دیکھ پیشانی والی، داغ لگے گُل لالے
دند جیہے چنبے دی کلیاں، موتی کرے اُجالے

ٹھوڈی وانگ خُبانی سوہنی یہی رس بھری سی
پَتلا اُچّا قدرنگیلا نازک شاخ ہَری سی!

جادُوگر دو نین کہڑی دے وِچہ کجلے دی دھاری!
صوفی ویکھ ہوون مستانے، چھڈن شب بیداری

کالی رات ہووے رُشنائی جے اوہ جلوہ ڈالے
اَکھ کانی ظلمات خضر دی آب حیات پیالے

زُلفاں دے خوشبوئی حلقے تازے کرن دماغاں!
آدم ویکھ مَرن، جیون مُردے ویکھ تپنگ چراغاں

جے باغاں وچہ واؤ فجر دی لوڑ کرے نِت برساں
ایسا سُندر پھُل نہ لبھّے مَیں کی صفتاں کرساں

چاندی وانگر رنگ جُسّے دا ہونٹھ مِٹھّے کھنڈ مِشری
مصری سوہنے اس وَل تک کے حُسن مصر دا وسری

ٹھوڑی اک خُوباں خوبانی، اِک میوہ رس والا
قَد اک پتلی رنگین نازک شاخ، بلند و بالا

جادوگر نینوں میں جاری خوش کاجل کی دھاری
مَست ہوں صوفی دیکھ کے جن کو چھوڑیں شب بیداری

جلوہ اس کا شب سیاہ میں روشن ماہ اچھالے
اُس کی دو آنکھیں چھلکیں آبِ حیات کے پیالے

زُلفوں کی خوشبو کے حُلّے کریں دماغ دِوانے!
لوگ فِدا ہوتے ہیں جیسے شمعوں پر پروانے
صبح کو باغ میں بادِ سحر دیکھے، ڈھونڈھے لہرائے
کسی چمن ایسا سُندر پھُول نظر کب آئے؟
جسم اُس کا جوُں چاندی چمکے، لب میٹھے جوُں شکّر
مصر کی محبُوباؤں کے، البیلے نقش، سے خوش تر

دُکھیئے کا غم دُکھیا سمجھے!

جنگل تے کوہ قاف، سمندر کتنے ٹاپو بیلے
بھُکھاں تُساں، پالے جھلّے تاں لبھتے ایہہ ویلے
نام نشانی، حال حقیقت کھول سُنائیں مینوں!
دَرد ونڈے، گل کھولے مِلدا، درد دی سانجھی جیئوں
دُکھیئے دی گل دُکھیا سُن دا قیمت قدر پچھانے
کی دُکھیا جو دُکھیئے اگے دَسّے نہیں دہانے
جیُوں دُکھیئے نوں دُکھیا مِل کے، ہنجوں بھر بھر روندا
سُکھیئے تائیں تک سُکھیا ایسا خوش نہ ہوندا!
ماتم والے وے گھر ناریں جا مُنہ پیلے پاون!
دُکھیا تکن تاں دُکھ اپنے چھُپے باجھ سُناون

لکڑا اپنے رُکھوں وِچھڑی، تارو پھَتی سُنگوں!
دونویں رلیاں وسّن لگیاں کوک سُناون چنگوں

مشکل والے دے سِر اُتّے مرد یکدوں آ چکا
زاری سُن کے یاری کرسی، چھوڑ نہ جاسی سُکا

بِن اُئی جند نِکلے ناہیں کوئی بہانہ نہ بُھلّدا
ڈاہڈے دے ہتھ قلم محمّد وس نہیں کجھ چل دا

آس سچّے دی رحمت اُتّے مویاں مُتے سنبھالے
سِر منگے تاں حاضر کریئے، ہتھیں پکڑ جلالے

وانگ شمع دِل روشن عِشقوں جاں سر شمع کپیندا
سِر کپن دا، درد بھلّن بھٹیں تور زیادہ تھکیندا

در یاراں دے مرنا بہتر اُس بِن جیون نالوں
طرف پری دے راہ نہ لدھا، اپنی دوڑوں چالوں

خُدا کے حضُور

کوڑے بندے رب نہ بھاون، یمن زبان نہ رہندا
گل اوہدی کوئی من دا ناہیں، سب جگ جھوٹا کہندا

قسم کراں میں رب سچے دی جو عالم دا والی
جس نے خلقت پیدا کیتی، روزی دے سنبھالی

کیڑے، ہاتھی، چڑیاں، بازاں سبھناں دا رکھوالا
ہر اک تائیں رزق پہنچاوے کر کے خوب سنبھالا
دُنیا تے جس پیدا کیتا آدم، جن، حیواناں
بھلے بھلیرے، رُوپ بنائے، صُورت مند جواناں
سُوہنی صُورت نے جس پایا، حُسنے دا چمکارا
عاشق دے دِل اگ لگائی، سڑ دا رت لچارا
محبُوباں توں آپ سکھایُوس، ناز نخول مروڑاں
خودی، تکبّر، بے پرواہی، تلخ جواب، تروڑاں
بے وفائی، بے رحمی، اُتے قہر ستم، بے ترسی
جند عاشق دا کرن صرفہ کی ہویا جے مرسی
عاشق دے دِل اندر پایُوس، عجز نیاز ہزاراں
خوف، اُمید سُندر غماں دی موجاں بے کناراں
ترک سُکھاں دی، جال دُکھاندی سختی جند بدن دی
دوہاں جہاناں وِچ محمّد حرص ہوا سجن دی
جو یاراں توں یار ملائے سبھنویں پھٹ جُدائی
رب غریب نواز ہمیشہ، جس دی دھُن خُدائی
تیرا اوسطے پناہ خُدایا، ہور نہیں کجھ سمجھدا
جس دیوے نوں آپوں بالیں، کد کسے تھیں بجھدا

رات اندھیری، ندی ڈونگھیری، گھمن گھیر غماں دی
رُہڑدے جاندے، غوطے کھاندے، وِچ شمار دماں دی

رموزِ عشق و محبّت

آپ شہزادہ چپّا مارے، آپ وَنجھ لگاندا
راتیں دیہاں خوف ندی دا پلک اِک اُکھ نہ لاندا
باہجھ ملاح ترن نہ بیڑے، مُرداں باہجھ نہ چھیڑے
ہویا ملاح اوہ شاہ مصر دا کئی رُہڑا کے بیڑے
پُنوں دھوبا نام دھرایا کیچم دے سُلطانے
چاک کلالاں دا سدوایا عزّت بیگ جوانے
کام کر چھڈ گھر در ٹریا، مُڑ مُڑ کے رچند نہ بچی
پورن گھر گھر وِچ بھیکھ منگیندا پال محبّت سچّی
قیس عرب دا راجا آہا بنیا مجنوں جھلّا
شیراں تے بگھیاڑاں اندر وِچ پہاڑ اکلّا
شہر شریکاں دے گھر ڈھویا، مجنوں عشق قلندر
رسّا گھچ نچاوے بُڈھی ہر ہر وہڑے اندر
غزلاں جوڑے، تاڑی مارے ناچ کرے سنگ تالاں
ویکھ شریک مزاخاں کردے، بہتے کڈھن گالاں

ایہو کم عشق دے دائم کرے اجیہے کارے
کی ہویا جے پچھے مارے سیف ملوک وچارے

رفاقت اور تعلق داری

اَج زمانے یار کہاون، دعوی کرن پیاراں
اپنی خیر منگن نِت مارن تال دِشمے دے یاراں
یاری لاون، جان بچاون کرن عجیب بے ترسی
ہک مرے تے دوجا ہستے، جو مرسی سو مرسی
بھلیاں وہڑے سیس گنداون، ہوون ویر کھڑا کے
ویر، ویر دی گل نہ پچھدے مرن لگے نوں جا کے
جے ہک ہووے انباراں والا صاحب دولت زردا
دوجا کول مرے جے بھکھا نہیں مروت کردا
بھکھیاں ویراں بھلیاں تائیں پیریں کاٹھ پوائے
عیب گناہ ڈِٹھے بن اکھیں، ہتھیں سوئے لائے
جتھے سپ اُٹھوئیں ہوون، یا کوئی آفت بھاری
سجناں ٹورن آپ نہ جاون، واہ اجوکی یاری
جے ہکی گھر روٹی ہووے دکھ دوجے نوں لگے
ہر تہمت، بدنامی دے کے چغلی مارن وگے

پر ایہہ پردہ ظاہر کرنا ناہیں کم فقیراں
کھری محبّت رب محمدؐ ویہ نہ بھاون ویراں
ہکو جیہی نہ کرے الٰہی، ہُن بھی بھلے بھلیرے
چھڈ انہاں گل محمدؐ قصہ ٹور اگیرے!

ایک جزیرے کا منظر

سیبّو مُنہ ہدوانے جیڈے لٹکن پئے قطاراں
پانی والے گھڑے برابر آہا قد اناراں
ایس موافق میوے سارے پک ہوئے رنگ سوہنے
دستی واس نہ نیڑے کوئی، کس نے آہے کھوہنے
ہر ہر جائی نہراں وگن رُکھاں پانی جائے!
جیوں مکہ باغ اندر ہر پکھے مالی آڑاں لائے
رنگا رنگ پکھیرو بولن اِک بھتیں اِک چنگیرے
پر اُس ٹاپو اندر آہے طوطے بہت گھنیرے
رنگ اسمانی، اکھ گمانی، مٹھےّ بول زبانی
چُنجاں، پیراں سُرخی سوہنی، گل وِچہ کالی گانی
اکناں دے سِر سوہے ساہو، اکناں رنگ بسنتی!
اِک ساوے، اِک سوسن رنگے، طوطے قسم بے اَنتی

بُلبل، کوئل خوش گفتاراں، خرُے کرن آوازے
جوڑی جوڑی، رل مل بیٹھیں، نال محبّت تازے

ہور پہاڑی پنکھی بولن، تھاں تھاں لا کچہری
سوہے، ساوے، چٹے، کالے، تِتری رنگ، سُنہری

آپو اپنی بولی اندر آہے وِرد کماندے!
اِسماں صِفتاں نال تمامی مِٹھّے بول سُناندے

پس منظر میں شاعر کا تأثر

واہ خالق بے چُون پکارن، چُوں کیتی جس ظاہر
رنگا رنگ پیدائش اُس دی، انت حسابوں باہر

ہِک ہِک وِچ نگاہ اوسے دی، روزی نِت پُچاندا
ہَر ہَر دی اس قسمت لکھی، لکھیا خطا نہ جاندا

ہِکناں آس اُسّے دَرتے، ہِکناں تک کمایا
ہِکناں بہت کمائیاں کر کے، آخر آن گنوایا

ہِک عالم، ہِک فاضِل مُلّاں، ہِک حافظ، ہِک قاری
ہِک قاضی، ہِک مُفتی، بہتیرے سِر دھر پگڑی بھاری

ہِک زاہد، ہِک صوفی، مُفتی، بندے پک نمازی
ہِکناں روزے دار کہایا، شیخی بے اندازی

کئی شیخ، شیوخ، مربّی مُرشد، پیر بنے ہِک بھارے
ہِکناں طلب بہشت وَنجن دی ہِک دوزخ ڈِر مارے

ہِکناں مدھ محبّت والا پیتیا پُور پیالہ
مست بیہوش، وتّن وِچ گلیاں ناں کجھ ہوش سنبھالا

ہِکناں اوگنہار کہایا، پُر تقصیر گناہی
گل پلّا تے گھاہ مونہیں وِچ مَتھے داغ سیاہی

چُور اُچکے، ٹھگ، السّمتر، جوئے باز، زناہی
سبھناں آس تیرے دُرسائیاں، کرسی کرم الٰہی

چُوری یاری، ٹھگّی، موٹا بدن حرام کیایوں
کر کر توبہ مُڑ مُڑ بہناں، مستی چڑھی شرابوں

سبز لباس فقیراں والا، سِر ٹوپی گل اَلفی!
باہر وِسّے بھیس اُجالا، اندر کالی کلفی

ہر صُورت دِل مائل ہووے غالب نفس ایہا
ہردم تازہ چاء برُے دا، کدے نہ ہوندا بیہا!

جو جو عیب جگ وِچ بھالے سبھو ہیں دُر آئے
کیہڑے کیہڑے، گِن گِن دسّاں، انت نہ پایا جائے

اوگنہار، کوچجّی، اکو ہبی، لونڈی، لُٹ نکاری
خاوند مُل خریدی سیتو دے کے قیمت بھاری

گنجی ، کانی ، لُولی ، ڈُوری ، تیز زبان ، چڑاکی
بے پرہیز آمیز کراندی ، وِچ پلیتی ، پاکی
ہے بدنیت پریت نہ پالے، کوڑ زبانوں بولی
دھن خاوند جس رَدّ نہ کیتی ، بد اجیہی گولی
خُوبی خاوند دی کی دَساں ، شالا جُگ جُگ جیوے
حُوراں پریاں اُس پر ڈگن جیویں پتنگے دیوے!
بُھلیاں بھلیاں دَر پر کھلیاں ننگ رگڑن وِچ ملیاں
تو شہ پرت نگاہ نہ کردا ، کجھ پرواہ نہ ولیاں
ہیں نکاری او گنہاری ، کی مُنہ لے کے جاواں
طلب دیدار ہزار کھلو تے کت گن درشن پاواں
لیکن آس نہ توڑاں میں بھی پاس اُنہاں وَل جاندی
بڈھی دے ہتھ سُوتر اَٹی یوسف مُل کراندی
اُس فرسوت پکے دی اَٹی میں ہتھ تند نہ کچی
کچی میری خواہش سائیاں طلب اوہدی سی سچی
کتنی واری توبہ بھنی میں ہاں بے اعتبارا
پھر تیرے دَر توبہ کیتی بخشیں بخشنہارا
مُنہ کالا شرمندہ عاصی کی تیرے دَر آواں
مجرم بھئیں چا محرم کرنا ، تیرا فضل سچاواں

حکایت بطریقِ تمثیل

ہک دن کرن شکار شکاری باری اندر آیا
آ درخت گھنے دی چھاویں اُس تے ڈیرہ لایا
نالے باز ہوا ایوں اُڈدا آ بیٹھا اُس رُکھ تے!
طمعہ لوڑے، ماس نہ چھوڑے، آیا ظالم بھکھ تے
ہیٹھ شکاری باز اُتے سی وِچہ بیٹھی اِک گگھی
دُشمن ویکھ کہے اَج میں بھی چوگ اَجل دی چگی
ہیٹھوں شست شکاری جوڑے تیر گگھی نوں لاواں
اُتوں باز تکے جے اُڈے پکڑ شتابی کھاواں
گگھی جدوں اُنہاں وَل ڈٹھا کردی فکر گھنیرا
کہندی ربا کیونکر رکھسیں بچن نہیں ہُن میرا
تیر لگن وِچہ دیر نہ کوئی، کجھ تدبیر نہ چلدی
آہی گھڑی ازل دی ایہو وِچہ تقدیر ازل دی
جاں ربّ رکھن اُتے آیا کی سبب بنایا
گگھی دل شکاری تکدا شست دھیان بھُڑایا
پچھوں ناگ چلائے اس نوں ڈنگ آلود زہر دے
تیر چھٹا ادہ لگا باز دے دوویں دشمن مردے

گگھی بیٹھی رہی اُتھا ہیں، چنگی بھلی نروئی
مارن والے موئے محمدؐ قدرت ربّ دی ہوئی

در وصفِ جمال

رنگ گلابی، انگ حسابی، چہرہ وانگ متابی
جُسّے ہیں خوشبوئی چُھلّے، اکھیں مست شرابی
اُچّی لمّی، نازک، گوری، نرم چنبے دی ڈالی
ناز انداز تے آن کرشمہ صفت خدا وند والی
اُچّا متھّا بہت کشادہ، جیویں کر زیب زناناں
دو بھروٹے چن عیدین دے، یا خمدار کماناں
تُسکہ کھنڈ توں مٹھّی نالے تنگ موہیں دی موری
گل کرنے ناں خوب آوازہ چھنکے مثل کٹوری
تھوڑا ہسّے تے دل کھسّے، فرقے وچہ متّاں دے
بدرہ[1] گوری ہسّے چوری، جیوں کر شرم زناں دے
متّھا بھکھدا وانگ انگاراں اُدپر بندی کالی
جیویں آتش پر، ہرمل دانہ، بد نظراں نوں ٹالی
سچّا صاف لہو وچہ چمڑے، خوب آہا چمکندا
جیوں کر شیشے جلی اندر، چمک شراب مریندا

---

[1] بدرہ خاتون، مثنوی کا ایک نسوانی کردار

آن ادا حُسن دیاں لہراں، شان گمان وڈیرا
ساری صفت بیان کرن دا، قدر نہیں کجھ میرا
نین نیناں نوں بجھ بجھ مل دے دوروں دین دہائی
نین نیناں دے دوست نالے نیناں نین قصائی
نین رنگیلے آپ وسیلے، حیلے کرن تیرے
آپ وکیل دلیل پچھانن، آپ ہی چور لیٹرے
کالی رات ہجروں اندر، چن کڈھے چمکارے
سیف ملوک شہزادہ ملیا بھُل گئے غم سارے
دَردمنداں دی سنگت رَل کے کون رہے خوشحالی
دَرد میرے دا پیا پچھاواں رہیوں نہ دُوروں خالی

وحدت کا دریا

دُنیا ڈاہڈی، دُوتی دشمن، ٹُو کی لوک فسادی
تیجی دا چا کال بناون، ہتھوں کجھ زیادی
سچوں کوڑ نکھیڑن ناہیں، تہمت لان شتابی
پاک پلید پریت نہ لوڑن جوڑن چاء خرابی
سیّد[۱] باقر علی پیارا، دُور گیا دِل چاہندا
جے اس کموں وہلا، ہوندا طرف سجن دی جاندا

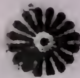
[۱] سیّد باقر شاہ صاحب مرحوم، میرپور شہر کے ایک نواحی گاؤں گوڑھا کے رہنے والے تھے ان

مطلب دی لکھ گل محمدؔ ناں کر بہتے تکھاں
کر نہ یار اُداس طبیعت رہندا قصہؔ لماں

وحدت دے دریا دے اندر چھبی مار ہٹاواں
مت ایتھوں سر باہر کڈھیں، سٹّی دھکے پچھاہاں
ایہہ اسرار نہ پھولیں ایتھے، مت کوئی مار گوائی
شاہ شمس تے ہکے سخنوں آہی کھلّ لہائی

وحدت دے دریا وچ پینا کم نہیں ہر ہر دا
لکھ جہاز ڈبے تہہ اندر، تختہ باہر نہ تردا
کاہنوں باطن اندر وڑیوں، ظاہر دی چھڈ بازی
رمز حقانی دسدا چلیں پردہ پا مجازی

ہر بیتے وچ رمز فقر دی، جے تدھ سمجھ اندر دی
گل سنا محمدؔ بخشا عاشق تے دلبر دی

بقیہ حاشیہ صفحہ نمبر ۶۹

کا شمار ریاست کشمیر کے ممتاز شخصیتوں میں ہوتا تھا۔ بالخصوص وہ شخصی وجاہت اور غیر معمولی شہ زوری کے لیے مشہور تھے۔ آزاد کشمیر کے پہلے جنرل کرنل سید احمد علی شاہ انہی سید باقر شاہ کے خانوادے سے تعلق رکھتے تھے۔

دُنیا کی رنگا رنگی

ہکناں دے گل سوہنے کُرتے، سر بھوچھن، بگے!
دھرڑی سندھور لگے وِچ شیشے چمک پری نوں لگے

ہکناں دے سر سبز دوپٹے، سوسن رنگی، انگی
گھیرے دار سُتھن پچھوں لائی، سُرمائی کر رنگی

ہکناں سُرخ پوشاک تمامی، پیراں تھیں لگ چوٹی
باغ اندر جیویں گاہ ہرے وِچ، ساون بیج بہوٹی

ہکناں چھاپے دار پوشاکاں جوڑے نال بنائی
پَیر اُٹھاون، چال وکھاون، کڈھ کڈھ چلن چھاتی

ہکناں دے سر سادی چادر، گل وِچ کُرتے کالے
سُتھن چیٹکی، سِر تے مٹکی ٹرن کبوتر چالے

نین کٹاراں، بھواں کماناں، تک خنجر لے دستے
نال سئیاں دے کھوہے گنیاں ہَس کھیڈن رستے

کنڈل دار دو زُلفاں لٹکن بھجیاں نال پھلیلاں
چلن بن کے، جھانجر چھنکے، لٹکے ہار جمیلاں

گجلے پاون تے مٹکاون، لال داغ تِلاں دے
اوہلے بہہ بہہ گاون سوہلے ڈھولے گیت دِلاں دے

صفت اُوہدی دی گل محمدؔ کِس منہ نال اُلاواں
منہ نکاّ دے گل وڈیری کیکر آکھ سُناواں

دَر وصفِ جمال شاہ پَری

اُچاّ قدر، سفیدا پتلا، سرو آزاد بہشتی
یا اُوہ نخل مُراد خداوند رحمت کنوں سرشتی

کنّیں بُندیاں، واگاں گُندیاں کنج کنواری کاکی
حُوراں دی رنجوراں ہووِن، ویکھ لطافت پاکی

صیجیاں بھجیاں مشکیں رجیاں، سیلڑیاں کرڑیاں
پھائیاں عاشق بھنن کارن، وَٹ گلے وچ سُٹیاں

واگاں، مشکوں لاگاں لگیاں جھولن سر لٹکایا
پایا شاخ گلابے تائیں سر پیراں تک سایا

مُکھ محبوباں دا بیت اللہ دو محراب اُچیرے
کرن نماز نیازاں عاشق، سجدے دین چوفیرے

ہوندے غرق جہاز دِلاں دے لگدا کون کنارے
پُراس وہن محمدؔ بخشا جو ڈُبے رب تارے

شیریں شکر نرم آوازہ، رسلے بول رنگیلے!
تلخ جواب مٹھے منہ وچوں سن کیندے بیلے

مٹھا ہاسہ، ماسہ ماسہ، دند نہ کر دی ننگے!
صاف لئیں تے تیلی گوری گردن رِشک کلنگے

طوطے قمری نالوں سوہنی، کوئل وانگن بولے
چھنکے گل کٹوری جیسی، موتی بھر بھر تولے

ٹور لٹک دی، وانگ کبک دی گردا لک مروڑے
پب اٹھاوے رب بچاوے، کچھی نند تروڑے

جے سورج وَل ویکھے ساہنواں، بجھ بدلی وچہ وڑدا
تارا ویکھ ہکو چمکارا، ہو بے چارہ جھڑدا

ٹھم ٹھم کردی دھرتی دھردی، نازک پیر گلابوں
مہندی رنگے، جیویں بٹ لچھے، آون شہر خوشابوں

نویں جوانی، مدھ مستانی، آلی بھولی سادی
روپ الٰہی دی اک تیلی دم دم ہووے زیادی

کون ہووے تاں غیروں اندر، یار آشنا کہاوے
دور مہم پیاں دکھیارے، چیتا متوں بھلاوے

اک بیڑی تے موجاں مانے ویکھدیاں اک رہڑدا
اس رہڑدے نوں پھڑ لویں ناہیں دا جس داسی پڑیا!

کاہدا سنگ محبت کیہی، کی یاری اشنائی!
مویاں گئیاں تدھ یاد نہ کیتا خوشئیں عمر لنگھائی

شاخ ہری ہتھیں پھُل نکالے، پھلّے وچّوں دانہ
ہک رنگوں نتّے رنگ بنائے آپ حکیم سیانا
پتھرنوں دے نُور جنابوں سُورج کر چمکارا
پانی دے ہک قطرے وچّوں عرش مجید بناندا
ساوریاں ہتھیں گورے کردا، گورے وچّوں کالا
رسپ سمندر وچّوں، موتی کوہوں، تافوں لالہ
کرداں نبی گھاراں وچّوں سر پر تاج ٹکا کے
ملکاں ہتھیں شیطان بنائے طوق گلے وچ پا کے
دُنیا داروں دے گھر دیندا بیٹے ولی الہٰی!
کُڑیاں دے گھر پیدا کردا میرے وانگ گناہی
سوہنی صورت سِرّ الہٰی عام نہ سمجھن سارے
خاصاں باہجھ محمدؐ بخشا کون کرے نتارے
نکوّں پانی پیئے مدھانی، رڑکیں سنجھ سویرے
پانی رڑک مدھانی اینویں کہہ کی حاصل تیرے
ہک ہک کر کے لیندا جاندا جس دیاں ایہہ حیراں
رل بیٹھن دی گھڑی غنیمت، پوگ فراق عزیزاں
جتنے ساری دُنیا اندر پت درختاں اُتّے
اتنے سوہنی صورت والے خاک اندر رل سُتّے

یار ملے گا گوشۂ جاں میں

ماں میری دی دھی کہاویں، بھینوں نال سہیلی
اوکھے ویلے کم نہ آیئس ساڈا اوہی رب بیلی

عاماں بلے اخلاصاں اندر خاصاں دی گل کرنی
مٹھی کھیر پکا محمدؐ کتیاں اگے دھرنی

اوسے دا احسان مروت، اوسے دی وڈیائی
جس نے قید اولی وچوں ہمت کر چھڑکائی

اوسے توں میں گھول گھمائی، دھن اوہ ویر پیارا
اوہو بابل، اوہو ماہی، اوہو بھائی چارا

دوروں آیا، یار ملے گا، جاں ہو بہیں اکلا
رمز حقیقی ہے محمدؐ، یا مجازی پلا

غفلت غم دی مرض ونجیگی لوں لوں رچی شادی
جس دم کرسی یاد محمدؐ حضرت شہ بغدادی

واہ وا شاہنشاہ جیلانیؒ مظہر ذات ربانی
سر چھتر محبوبی والا، ولیاں دا سلطانی

غوثاں، قطباں تے ابدالاں قدم جنہاں دے چاہے
سنے ۱۰۰ برساں دے موئے جوائے ایسے کرم کمائے

شالا یاد کرے میں بندے میراں صاحب والی
اوڑنے بھتیں رب ساون لائے، بہت ہووے خوشحالی

آپ اجاڑے شہر دِلوں کے

بادشاہاں نوں تختوں سٹے، کرن غریب نمانے
تاج غریباں دے سر رکھن واہ محبوب سیانے

آپے لٹن آپے مارن آپے ذبح کرہ بندے!
آپ نوازن محرم کے سر پر تاج دھر بندے

آپے پاڑن آپے سیون، آپنے لا ۔ بجھاون
آپے اجاڑن شہر دِلاں دے، آپے فیر وساون

آپ وکھاون دُکھیئے تائیں، آپ کرن غمخواری
آپ حبیب طبیب دلاں دے، دار دین آزاری

ٹنڈاں بھر بھر پانی ڈھلن، وانگن دُکھیاں نیناں
مڑ جاون جوں ٹور بھراواں، گھر وَل جاون بھیناں

زہر پیالا عشقے والا، پیتا کس پچایا!
تک وچہ آئے ساس محمدؐ، آس سجن دی تایا

عشق قصائی، چھری دگائی، کوہندا وے دے لتاں
چوہیں گٹھاں حکم اوسے دے، کت کت پاسے وتاں

عاقل بھتیں، بے عقل سدایا بھُل گئیاں سب کُتّاں
ننگ ناموس سنبھال محمدؐ دین سیانے مُتّاں
تختی دِل دی اُتّے لکھّی، صورت نقش سجّن دی
دھوتے دُور نہ ہوندے ہرگز ڈوہنگے اکھرّ مَن دے

سدا نہ باغ بہاراں

پاسے پاسے چلی جوانی، پاس نہ سدیا یاراں
ساتھی کون محمدؐ بخشا درد ونڈے غمخواراں
مان نہ کریو رُوپ گھنے دا وارث کون حُسن دا
سدا نہ رہن نشاخاں ہریاں، سدا نہ پھُل چمن دا
سدا نہ رسد ہزاریں وِکسی سدا نہ رونق شہراں
سدا نہ موج جوانی والی، سدا نہ ندیاں نہراں
سدا نہ تابش سُورج والی، جیویں کہ وقت دوپہراں
بے وفائی رسم محمدؐ، سدا ایہو وِچ دہراں
سدا نہ لاٹ چراغاں والی، سدا نہ سوز پتنگاں
سدا اڈاراں، نال قطاراں، رہسن کدن کُلنگاں
سدا نہیں ہتھ مہندی رتّے سدا نہ چھنکن ونگاں
سدا نہ چھوپے پا محمدؐ، رل مل بہناں سنگاں

سدا نہیں مُرغائیاں بہناں، سدا نہیں سر پانی
سدا نہ سئیاں سیس گندا ون سدا نہ سُرخی لالی
لکھ ہزار بہار حُسن دی خاکو وِچ سمانی
لاء پریت محمدؐ جس تھیں جگ وِچ رہے کہانی

نگہ شکاری کرے تیاری، بار چرِیندیاں ہرناں
جو چڑھیا اُس ڈھیناں اوڑک، جو جمیا اُس مرناں

سدا نہ باغیں بُلبل بولے، سدا نہ باغ بہاراں
سدا نہ حُسن جوانی قائم، سدا نہ صُحبت یاراں

لوئی لوئی بھر لے کڑیئے جے توں بھانڈا بھرناں
شام پئی بن شام محمدؐ گھر جاندی نے ڈرناں

ابیات کی اکائیاں

سُکی لکڑ تے آدھریا شوق اندر وِچ آرہ
پہلے درجے عشق محمدؐ رکھ دا شرم مُقررہ

کھوٹی کھڑ سیں، تروٹی کھاسیں سوٹے پیسں نالے
سوناں تراماں کرسن جس دن پا کٹھیالی گالے

گھت زنجیر کرن گے قیدی، شاہ عدالت والے
ڈاہڈے کول محمدؐ بخشا کون کرے آپڑے

پہ چہرے نے چمکاں حسن دی تابش وَدھ انگاراں
سُندر بدن پھُلّاں دا دستہ، دانہ سُرخ اناراں
گل ناری مُکھ تک کے سُورج آن چھپاوے رُسماں
یاری لاوے، پگ وٹاوے، دوست بنے کھا قسماں
سوہنی بھَلنسی، سوہنی صورت، سوہناں قد رنگیلا
سوہنا خط اُتے جھنڈ سوہنی خوش آواز رسیلا
مُونہوں ہس ہس گلّاں کر دی، اندر گرہ یہ تاری
باہروں نابر تال سئیاں وے، دِلوں لگائے یاری
پیر طبیب اسیں سب روگی غفلت مرض لگائے
اوسے وے ہتھ دیتے باہاں دیکھ نبض دُکھ جائے
رانجھا تخت ہزارے والا، مائی باپ کڈّھ کا!
بھائیاں دا سردار پیارا چودھریاں دا ٹِکّا

باغ بہاراں

باغ بہاراں تے گلزاراں بن یاراں کس کاری
یار مِلے دُکھ جان ہزاراں، شکر پڑھاں لکھ واری
لمّیں رات دچھوڑے والی، پَل چھَل سکھیاں بھانے
جو کوئی قید عشق دے اندر قدر اوہو کجھ جانے

اُچّی جائی نیُوں لگایا، بنی مصیبت بھاری
یاراں باہجھ محمد بخشا کون کرے دل داری
غم بُہتے غمخوار نہ کوئی گِن گِن دَسّاں کِہنوں
جس دے پِچھے کرم گنوایا مُکھ نہ دسّے مینوں
جے کجھ باب مرے دُکھ کر دے ہے کی خبر کسے نوں
سوئیو جانے قدر محمد تن مَن لگ دی جس نُوں
ڈِٹھے باہجھ پریت لگائی، ہو گیا جس ہونا
ہَسّن کھیڈن یاد نہ مینوں، پیا عُمر دا رُونا
دِلبر اپنا مُکھ نہ دکھائے، زخم کواب کیا دھونا
دھونی رم لو ساجن کے در، جو ہونا سو ہونا
نیلوفر نے سُورج کی چاہت سے کیا شئے پائی
اُڈ اُڈ مری چکور محمد چاند بڑا ہر جائی
بے قدروں کی یاری سے کب کس نے کچھ پھل کھایا
کیکر پہ انگور چڑھایا، ہر خوشہ زخمایا
اِک تو عشق کا چرکا ظالم، دوجی کڑی جُدائی
سخت گراں ہے یار کی فُرقت، بستی دُور بسائی
سَدا نہ رُوپ گلاب رُخوں پر سَدا نہ باغ بہاراں
سَدا نہ بھورے پھیرے ڈالیں، سَدا نہ صورت ہزاراں

چار دنوں کا حُسن جوانی، مان گمان ہزاراں
دید کو انکھیں ترسیں کچھ پرواہ نہ یاراں

رُٹھا یار مناوے میرا، کون وسیلہ ہووے
لا صبون محبّت والا، داغ غماں دا دھووے

چِٹا کاغذ داغی ہویا، پھری سیاہی غم دی
دُکھاں کیتا زور محمدؐ لیئیں خبر اس دَم دی

ایہناں مُونہاں تے مٹی پئے سی خاک نمانی واسہ
میں مَر چُکا، تیرے بھانے اجے محمدؐ ہاسہ

سفینۂ غزل

حدّوں بہت جُدائی گزری، یار نہ مُکھ دکھایا
ربّا میرا یار ملن دا وقت نہیں کیوں آیا

اُگے اس دے مرن شہادت جے دیسے اک واری
نہیں تے گلیاں وچہ مراں گا، چاہ ایہو دل چاہی

راہ تکیندیاں اکھیں پکیاں، کدے پیام سُنیندے
توں فارغ سنے میں افسوسیں، ہر دن رین لنگھایا

ناں میں لائق وصل ترے دے نہیں فراق جھلیندا
نہ اس راہوں مڑاں پچھاہاں، نہ تدھ پاس بُلایا

دُکھ قضیئے میرے سُن کے ہراک دا دِل سڑ دا
تُدھ نہ لگا سیک محمدؐ، میں تن عشق جلایا

عشق محبت تیرے اندر میں مشہور جہاتی
راتاں جاگاں تے سر ساڑاں وانگ چراغ نُوراتی

کالی رات ہجروں اندر نہ کوئی سُکھ سُنیہا
ناں قاصد نہ کاغذ رقعہ نہ کوئی گل ربّانی

جاندی چلی بہار خوشی دی، بھرم رہے گا بھوراں
سَدا نہ رہسی رنگ گلابی، سَدا نہ حال دیواتی

فردیاتِ غزل

ہر کوئی عیش عمر دی کردا، آپو اپنی جائی
دُکھ دُکھیارا، دُکھاں جو ہوگا، دائم بھاہ جُدائی

عاشق کامل مرد اللہ دے، خاصے لوگ حضوری
ظاہر آکھ سُناندے بھائی اُوہ گل پکی پُوری

دِل مومن دا شیشہ بنیا، اِک دوئے دے کارن
پر جے سان عشق دی دھریئے خوب زنگار اتارن

حکایت دیوانِ حافظ

جیوں کہ خواجہ حافظ صاحب لکھیا وِچ دیوانے
اِک بُلبل ہیں روندی ڈِٹھی پھڑیا پھُل دہانے
میں پُچھیا کیوں رووّیں بی بی یار تیرا نہ ملیا
درد فراق رہیا پھر کیکہ جد سجن گل ملیا
بُلبُل بولی، حافظ صاحب کی گل پُچھیں مینوں
اِس رووَن دی حال حقیقت سب کجھ معلم تینوں
محبُوباں دے جلوے اَگے اساں غلامی چائی
رووَن پٹّن کار ہمیشہ، اُس سانوں فرمائی
جنہاں دے دِل عشق سمایا، روناں کم اُنہاں
وِچھڑے روندے ملدے روندے روندے ٹُردے راہاں

رنگ کسی کی ذات نہیں

وصل فراق نیئیں چیت اُنہاں کامل عشق سنگارے
محبُوباں دا راضی نامہ لوڑن سدا بچارے
سِک سِکیندیاں، عُمر گزاری مولے یار ملایا!
تکدا تکدا رجدا ناہیں صورت دا بھرمایا

مجبوباں دی صورت اُتّے اُوسے دا چمکارا
عاشق دے دِل عشق محمدؐ اوہو سر نیارا
جو باطن اُس نام محبت ظاہر حُسن کہاوے
حُسن محبت محرّم توڑوں کیوں محرم شرماوے
محرم نال ملے جد محرم، انگ نسنگ لگاوے
حُسن عشق اِک ذات محمدؐ توڑے کوئی سداوے
کون کہے نا جنس انہاں نُوں اکسے ماں پیو جائے
اِکوّ ذات انہاں دی توڑوں، اگوں رنگ وٹائے
اِک کالے اِک سبز کبوتر، اِک چِٹّے بن آئے
چِٹّے کالے رلن محمدؐ ناں بن بہن پرائے!
حُسن محبت سب ذاتاں تھیں، اُچی ذات نیاری
ناں ایہہ آبی، ناں ایہہ بادی، ناں خاکی ناں ناری
حُسن محبت ذات الٰہی کیا "چیب" کیا چمیاری
عشق بے شرم محمدؐ بخشا پُچھ نہ لاندا یاری
چن چکوراں دی کی یاری تک تک ہوندے دل خوش
شمع پتنگاں دی کی نسبت اُوہ کیڑے اُوہ آتش
بلبل نالے گلے اَشنائی، خاروں مول نہ ڈردی
جنس کجنس محمدؐ کتھے عاشق تے دِلبر دی!

یاری عمر سنواری میری، آپ پریت نہ ہاری
جس نیلتے سنگ نبیتی آہی، اوہو نمانہ گزاری

لے لیا جو لیناں آہا لکھیا وِچ نصیباں
بے پرواہ ہاں نال محمدؐ زور نہ اُساں غریباں

لُوں لُوں اندر توُں ہی توُں ہیں، دِل بھی تیرا خانہ
جس دم دا توُں رلیا بیلی کیتا لکھ شُکرانہ

بس میرا کجھ وَس نہ چلدا کی تُساڈا کھوناں
لِستے دا کی زور محمدؐ نس جاناں یا روناں

رَب تکبر بھاوے ناہیں، چوُر کرے مغروراں
جادُوگر اُسمان پرو کا لاہ چکا کئی اوہراں

ڈُبرے تیرے دے چوفیرے کی کم چڑکیندا راں
آہ مری دے بلن اُلمبے رکھن چاتن لاٹاں

رکھ دلیری، کریں نہ جھورا، مت قوّت گھٹ جائے
مُرداں دے سِر بَن قبضے، اوڑک پوہ پھس جائے

جھورا فکر گھٹاندا، قوت نالے نُور عقل دا
تدھ پر کم اُجے کئی بھارے، ہار نہ جائیں چل دا

باز ہوا ئے اڈن والا جدوں پٹی وچ اڑ دا!
نئے کوہاں دی تاری کردا، آن مینجی دے چڑھ دا

مرداں دا کم جگرا دائیا، ہرگز موڑ نہ جائیں
عشقوں لکھ بلائیں پیارے، ہرگز خوف نہ کھائیں

ہائے ہائے باز قضا قدر دے اوجلی کو تج اُڈاروں
اجن چیت محمد بخشا پکڑ کھڑی وچکاروں!

شان انسان جوان بھلے دا، ملکاں اگے
کھول نہیں ایہہ گل محمد، مت کوئی جھگڑا لگے

سچے عشق اوہناں دے اندر پا دتیاں تاثیراں
معشوقاں دے پتھر دل نوں چور کرن سنگ تیراں

سرنامے دا نام اوسے دا جو دیندا انعاماں
لاللہ بہ روز پہنچائے روزی کیا خاصاں کیا عاماں

جیڈی چادر داغ لگیسی شہرت تے بدنائیں
گھر گھر اندر قصہ ٹوسی، ملکیں، شہر، گرائیں

پیو دادے دا نام گنسی دشمن خوشیاں کرسن
ساک شریک مریسن تاڑی خوفوں مول نہ ڈرسن

مٹّی سے رَس کون اُٹھائے

ڈا، جُھلتے تاں پیتّر پائے، اناں لے سلّے دانے
چوسے رَس زمین پر ڈھٹی کرٹ گن گھُٹّے لانے

کالی بھورا اشنائی کر دے ہلّن پھُلاں دے نائیں
ایک ڈدٹّا، پھر دو جے ترتیجے الیندے پھرن ہوائیں

یاری پیج پتنگاں والی، شمع بلی آ چھکے
فیر نہ کدھرے جاون ہو گئے، لاٹ اندر سڑ مُکے

آسے آسے عُمر گزاری، جھلّے خار ہزاراں
مالی باغ نہ ویکھن دیندا، آئیاں جدوں بہاراں

روڑا قہر قلور سرے تے سردی بیج رُلایا
گڑے گوریا کھیت محمدؐ جس دن ساون آیا

نبیوں کا سرتاج

احمد مُرسل ختم نبیّاں دو جگ دی جس شاہی
صلی اللہ علیہ وسلّم ہوگ حبیبؐ الٰہی

مکّی، مدنی، قرشی، جبلی، باعث خلق تماماں!
آل اولاد سمیت اُنہاں نے ہوون درود سلاماں

نبیاں دا سرتاج ہوئے گا آخر وچہ زمانے!
نام محمدؐ عربی جمسی عبداللہ دے خانے

جاں دُنیا تے پیدا ہوسی بھجسی کفر کفاراں
کسریٰ دے گھر کسر پوے گی کنبن کوہ دیواراں

عالم تے روشنائی ہوسی نورُ ہدایت کولوں
جگ جہاں ہوئے گا تازہ عدل رعایت کولوں

غفلت، جہل ہنیرے جاسن، شمس شریعت چڑھسی
کھُلسن راہ طریقت والے، ہر کوئی اندر وڑسی

کُرسی شہر حقیقت والا جاسی ظُلم مجازی
معرفت بازار محمدؐ رونق لاسی تازی!

اُوہ محبُوب الہٰی خاصہ سر افسر لولاکی!
قدم مُبارک اُس دے چُمّن نُوری، ناری، خاکی

سائے اوس دے بیٹھ ہوون گے دھوڑا ابر جگ سارے
سایہ نال شریک نہ ہوسی نُوری بدن پیارے

لکھ یوسف اس وال نہ جیہا ہوگ جوان اجیہا!
دِن دِن رُوپ زیادہ چڑھسی کدے نہ تھیسی بیہا

حُور فرشتے عاشق ہوسن صُورت ویکھ پیاری!
سب ہتیں بے پرواہ ہووے گا نال کرتے دی یاری

سُورج سانُوں مُول نہ تکسی، سیس نوا کے چَل سی
بَدلی وِچ رہے گا چھُپیا، ہرگز جھَال نہ جھَلسی

اللہ اُس نوں کول بلاسی، عرشوں چاہڑ اگیرے
باراں ہار کلام کرے گا، تُم میرے، ہم تیرے

مُکھڑے داغ غلامی والا، چودھ دا چن لاسی
آ ملسی دو ٹکڑے لے کے خدمت گار کہاسی

کرُسی عرش نہ لوح قلم سی، ناں سُورج، چن تارے
تاں بھی نورُ محمدؐ والا دیندا سی چمکارے

اوّل آخر تیک جہاں دا شان نہ مقیندا بیہا
صلی اللہ علیہ وسلّم کدھن حبیب اجیہا

باغ بہار ہوسی کُل عالم، وَس سی رحمت باراں
شبھ پیدائش اُس نعمت دی کرسن شُکر ہزاراں

جو کوئی تابعداری چاسی، سو مقبول ہووے گا
جو مُنکر اس پاک جنابوں سو مقتول ہووے گا

اللہ پاس بلائے اپنے عرشِ بریں پہ ڈیرا
مِثل محبّاں باہم باتیں "تو میرا، میں تیرا"

چاند حضورؐ کا چاکر، رُخ پر خدمت کا پروانہ
اپنا بدن دو ٹکڑے کر کے پیش کیا نذرانہ

کرُسی و عرش، نہ لوح و قلم نے سُورج، چاند، تارے
جب بھی نورِ ذاتِ محمدؐ چمک چمک جھلکارے

اوّل آخر تک رخشندہ، محکم جس کی شاہی
صلی اللہ علیہ وسلّم دھن محبُوب الٰہی

باغ میں جھوم بہاریں آئیں، برسی رحمتِ باراں
اُس کی شبھ پیدائش، نعمت شکر ہو لاکھ ہزاراں

بندے کی توقیر، بزرگی، اُس کی تابعداری
جو مُنکر اس پاک جناب کا، اس کا مقدّر خواری

حبّ رس کا مدھ ماتا

دو ہیں جہانیں نامی کرُسی چارے یار پیارے
ہیچ جنھے اِک جندوں ہوسن رحمت نال ستوارے

اِک صدیقؓ، اِک عادل ہوسی اِک سچی لکھ داتا
چوتھا شاہِ مرداںؓ ہوسی نال عشق مدھ ماتا

غالب شیر اللہ دا ہوسی بھائی پاک نبی دا
گنتر وِچ نہ آوے ہرگز رتبہ شاہؓ علی دا!

نام اوہدا سُن زور گھٹے گا، دیوان تے عفرتیاں
نعرہ سُن کر گریں فصیلیں پوسی بھانج پلیتاں

پھوٹ اوہدی، کوئی کوٹ نہ جھلسی دشمن ملّن تنجا
نئے رستم لکھ بہمن ثانی، جھل نہ سکّن پنجا

زور اوہدا کوئی ہور نہ جھلسی فتحیا ہر میداتوں
دین اسلام کرے پکا کڈھسی کفر جہانوں

زمیاں تے اسماناں اُتے نوبت اس دی کھڑسی
حوراں ملک نقیب ہوون گے جس پاسے اُٹھ ٹرسی

حیدر صفدر شیر بہادر، شاہ دلیر سپاہی
نئے سورج تھیں روشن ہوسی کرسی دُور سیاہی

جو کرنا سو بھرنا

مارن لگے شیر دُنبے نوں، گہگ کرے آپرالا
بھے چڑی دا راکھا بن کے پا تنگ ناگ ڈنگالا

کی ہویا جے چہرہ ساڈا ہو گیا مرداواں
جس کی نیت مرداں والی، سو بیو مرد سچاواں

ایہناں گلاں تھیں کیہ لبھدا عیب کسے دے کرناں
اپنا آپ سنبھال محمدؐ جو کرناں سو کرناں

لِسّے اُتے زور لگاون کم نہ زور آور دا
مویاں ہویاں نوں پھر کی مارن، بے انصافا مردا

طعنے لوگ دیوے گا سارا کچرک اندر وڑسیں
بے وفا کہے گی خلقت کس کس دا منہ پھڑسیں؟
دُکھ سدا سُکھ گاہ بگاہاں، دُکھاں نُوں سُکھ وارے
دُکھ قبول محمدؐ بخشا، راضی رہن پیارے
حُسن جمال تیرا کس کاری، عاشق سِکدا مرسی
جاں دیدے نابینے ہوئے، پھر سُرمہ کی کرسی
دُنبہ جاں بگھیاڑاں کھادا، آجڑیاں کیہ کرناں
کانگے نیں گھراں دی پٹی، کس اُتے چھت دھرناں
جاں کھیتی دا ککھ نہ رہیا ناں سُکا نہ ہریا
کس کم دُھپ پکاون والی، کس کم بادل ورہیا
کون سُنے تے کیہڑا اکھے جے نتے کرے ککارا
صبروں باہجھ علاج نہ کوئی صبرے بے چارا
تینوں رب بھلیائی دِتی مندے روزہ ہٹا دیں
بخت بخیل کسے دے ہوون، طالع نیک وٹا دیں
چانن تیرا رات انھیاروں کردا خوب اُجالے
قسمت مند تیرے ہتھیں ہوندے طالع دولت والے
لطف سخاوت کم ہمیشہ سرداراں دی خوبی
کر کھاں لطف میری ہُن بیڑی لا بنھے گڈھ ایہہ ڈوبی

بہ تقریبِ شادی

ناں ایہہ پریاں ملاکوں خاکی آدم پاک نہ ناروں
مُڈھوں اِکو جنس محمدؐ فرق پئے وِچکاروں
اَگ جنہاں وِچ پئی زیادہ ناری اُنہاں کہایا
خاک جنہاں وِچ وافر آئی، خاکی نام دھرایا
ہَر ہَر سامی چنبے ڈالی چھٹیاں جھولن آئی
کلی چنبے دی مِھل رہیلی ہَر ہَر چھٹی بنائی
سُرمہ مہندی تے تیل وٹنا عطر پھلیل لیائیاں نی
پھُل گلاب پروتے سہرا گندھ رہیل لیائیاں نی
اُٹھ وے بنیا جاگ سویلے بَنھ سراُتے چیرا
والیں تیل پھُلیل ملائیں آکھیں سُرمہ وِیرا

نام تیرا سرنامہ

نام وراں دیا ناناں اُتے نام تیرا سرناماں
کنُہ تیری وِچ راہ نہ پایا، کیا خاصاں کیا عاماں
علم تیرا ہے پڑھنوں اگے کسے نہ پڑھیا سارا
ہے دریا احسان تیرے دا بے حد انت شمارا

تُو مقصُوداں دے در کھولیں، دیویں آپ مُراداں
اُچّے، تُدّھے، اُچے کیتے شاد کریں شاداں

لہٰذا چڑھدا، دُکھن، پریت ہوئی نہاں اُچا ناں
زور تیرے دے اَگے ٹہیا، ہر اک ہے نترانا

جو دانش وَر اکھیں والا، وِنج تیرے دا اُہتا
اُتھاں ڈورا ہویا شتابی، حُسن ڈھوس خاں بہتا

جو کُتے تیرے در اُتے اوہناں تا تاں پاکاں
تینوں جس پچھاتا ناہیں، سَر اس دے نے خاکاں

ست نہ ملینوں عاجز ہویوس، تُدّھ بن کون غریباں
رحمت کنوں وانج نہ مُولے چاہ تواز نصیباں

مینہ وَسا عنایت والا کالکھ ساری دھووے
کالی رات قبر دی میری جھبدے روشن ہووے

آوے نیک دہاڑا میرا چھڈّن ۔ تخت بہانے
جس دَم نظر کرم دی ہووے، آون بھلے زمانے

صبر کریں نا اُمید نہ ہوویں پاسیں اَجر جہانوں
مٹھے کم ہوون رحمانی، بہتر کارہ شتنابوں

رُوح کو جسم کا جامہ

مظلوماں دا ہتھ نہ پکڑے جے کر عدل شاہاں
روز حشر دے شاہ پوچھیسی کر سیں کی بہانہ

جھولی پا انگار محمدؐ کوئی بچا نہ سکے
عشقاں مشکاں تے دریا واں کون چھپائے ڈھکے

اوّل نام رَبّے دا لکھاں، نامے دا سرنامہ
ننگا رُوح بندے دا کجیوس بخش جُسے دا جامہ

ہر دانش بھتیں بحرا دِ تو بخش نالے دین ایمانوں
روزی دیندا حل کر بیندا، مشکل سخت کمانوں

اُسماناں دی رونق کردا، روشن تارے لا کے
دَھرتی آدم نال سہاوے، آدم نوں حب پا کے

دانا بینا زور آور اے، نالے بخشنہارا
ہر دم مدد رُوحاں نوں دیندا عقلاں نوں چمکارا

نالے رووَن نالے گاون، ساجن گھر اُٹھ چلّے
گھڑی سویرے کیوں نہ آئے، تاہیں پڑے اکلّے

پھلاں کارن جھول کھلاری اگوں پئے انگارے
آیا گھروں سہاگ کھڑایا بھاگ تنّی دے ہارے

جو چاہے سو کردا آپے کوئی نہ حاکم اس دا
جان دیئے تاں زندہ بندہ کڈھ لیے تاں کُس دا
پتھّر نال ٹھکور نہ شیشہ کی کر بسیں کھٹی
لے لے اگ نہ آدھگانے، دارو گردی ہٹّی

ایویں کیوں مُول نہ جانو رنت دا پھیر اَسمانی!
چڑھدے تارے تے مُڑ لہندے دائم سر گردانی
کھیڈ تماشے کارن ناہیں ویلے تنبّو تانے!
اِک دھاگہ بے کار نہ اس دا، کون حکمت پرجانے
کِس نُوں خیر ہوئے گا بُھلکے کی اساں سنگ کارا
کون اکھیّں بھتیں اوہلے ہوسی کس دامیت پیارا
کِس گھر وَین سیاپے ہوسن کس گھر منگل سوہلے
کِس سر تاج ٹکے کِس مُنہ نُوں کرن مٹی وچ اوہلے
کِس گھر دا تخت ولایت کھُس سی، مِلسی خستہ حالی
کِس دی قیدوں ہوگ خلاصی، دنج کرسی خوشحالی
کون رنڈی کون تتّی ہوسی مُنہ سَر سجّی پاسی
کِس داکنت سہاگ ملے گا دُھڑی سندھور لگاسی
کِس کِس اندر روگ وچھوڑا، کون ملے گا مڑ کے
کیہڑے کیہڑے یار محمدؔ بُھلکے بہسن جُڑ کے

اوّل صفت ثنا ربّ دی، شُکر الحمد لکھائیے
کرم اوہدے دی حد نہ کائی رحمت اَنت نہ پائیے

دُور کرے سب زحمت جس دم مہر تے آوے سائیں
لکھ مَناں دی دھو پلیتی پاک کرے کُل جائیں

سکّے وہن کریندا جاری کھیت نہاون نہراں
گرم ہزار مچاوے رونق اُجڑے بِچھڑے شہراں

روگی بدن درست کریندا، دے اَکھیاں روشنائیاں
گئے گوائے پُت پیارے وقت ملاوے مائیاں

وہ مارے جائے باغاں باراں نال سنوارے
سِک دے رُوح محمدؔ بخشا میلے یار پیارے

جاں میلے دا ویلا ہووے مِلن لگے دو جانی
ساعت صبر نہیں کر سکدے جیویں تسّا تک پانی

دِھیّاں جے سو دولت رجیاں، سو بھن نہ گھر پیکے
ساہوریاں دل رخصت کریئے جو سر آوے دے کے

چھنکی، نالڑی، نال ترانہ، مجرا ٹھاٹھ شہانہ
ملکاں وچہ حُسن دا چانن پھریا نیک زمانہ

سُن مُرلی دی لکڑی کولوں دَرد وچھوڑا دُکھ دا
سبھناں دا ایہہ حال محمدؔ کہو کی حال منگھ دا

آئین جہاں بانی

بھیڈاں تے بگھیاڑ اکٹھے پھردے وچہ اُجاڑاں
کوئی کسے نوں چھیڑ نہ سکّے، عدل چھکایاں واڑاں
میلی نظرے ویکھ نہ سکّے، باز کبوتر تائیں
پتّن تے رل پانی پیندے شیر ببّر تے گائیں
جس جس کم دے لائق کوئی تس تس کم تے لایا
دانشمنداں، لائق داداں پایا عالی پایا
پیئو دادے دے کسب ہُنر تھیں، ہر کوئی کرے کمایاں
دھاڑو مارو، کرن مزدوری، چور کریندے لائیاں
مُلکاں اندر خوشیاں خوشیاں دیندا جگ دُعائیں
خلق اللہ اساڈے سر تے رہے قیامت تائیں
ظُلم ستم دا پٹ گنوایا جس نے تخم زمینوں
عالم اُتے دیوا بلیا صدق اسلاموں دینوں
لنگر درس لوائے شہریں راہاں وچہ سبیلاں
اس متداں دی آس پوہاوے پچھے شاہ دلیلاں
ٹھپ کتاب غماں دی دتی شادی دفتر پھولے
جیئوں کے تیئوں اقبال حکومت کمیں نہ دتے رولے

پلینگھاں بہت ہولار چڑھیاں ترٹ زمین تے جھڑیاں
کڑیاں بھر نہ مڑیاں پیکے ساہوریاں پھک کھڑیاں

شکایات زمانہ بطریق عاشقانہ

دم دم فکر غماں وِچ مریئے کر خفگی دِل تنگوں
کیکر ہوگ بچا اساڈا، ظالم شیر پلنگوں

جس پاسے اُشنائی کریئے پکا لا یرانہ
اوڑک پوے وِچھوڑا اس بھیں کر کے کوئی بہانہ
اپنا آپ نہ نال بنا ہو، کی سنگ گرگ بگانہ
سبھ جگ فانی ہوگ محمد کت وَل گیا زمانہ

ماتم سوگ، غمی جگ سارا ویکھو کون سُکھایا
جے کوئی سُکھ سُکھالا دِسدا سو بھی ہے دُکھ والا
اِک گھڑی دے سُکھ دا بدلا، کتنے روز کشالا
رُت بسنت محمد بخشا ویکھو جمن اُجالا

خُمرے، کوئل کوکو کر دے، کیسی کوک سُناندے
کتھے سُکھ محمد بخشا بھرے جہان دُکھاں دے

سوگی بھور وَچاون ناراں، گاون سوز ہزاراں
خوش سوئی جس چیٹ نہ لایا وِچ اینہاں گلزاراں

کیتا فکر فراق سجن دے، پتاں دا مکھ پیلا
ننگا تر بنڑ ہو کھلوتا، ہجر کنوں رنگ نیلا
ننگی شاخ، کنگال۔ بچاری، لٹی جویں سپاہی
کھڑ کھڑ کر دے پت محمدؐ، چلے وطن چھڈ راہی

وقت بہاروں، اوہ غم ناکی، وقت خزاں ایہہ رولا!
کدوں ہووے گا، دنیا اتے سکھ میرے مقبولا؟
ہر دم کوچ نقارہ سر تے کھڑ دا پیا سنیندا
ساتھی ٹر دے جاندے وسدے کیوں کر سکھ وسیندا!

اپنے اپنے ماتھے کی چھب

آپو اپنے بول آواز ہے، کوئی نہ کسے جیہا
ہکناں دائیں مراں موتی، ہکناں دھیلا پیسہ
جیہا جیہا دان کسے نوں دتا بخشنہارے
سوئیو ورتن ہوندا بھائی، دیندا کون ادھارے

جو جو چیز ہٹی وچ ہوسی، سوکڈھسی بنجارے
ہک بنجارے موتی ویچن ہک منکے کچکارے
سخن کسے دے ہیرے موتی، کوئی جواہر لعلاں
ہک دیوے ہک شمع محمدؐ ہک مانند مشالاں!

سوہنا متھا ویکھ کسے دا مندا نہ بھن مرنا
کہہ کی دیساں تدھ کنگالا، جو جڑیا سو دھرنا

اَگے سخی بتیرے ہوئے شاعر چنگ چنگیرے
نکے وَڈے محمد بخشا ایں بھلیں سب اُچیرے

شاعر بہت پنجاب زمین دے ہوئے دانش والے
کافی باراں ماہ جنہاں دے دوہڑے بیت اُجالے

اوّل شیخ فرید شکر گنج عارف اہل ولایت
ہک ہک سخن زبان اوہدی دا رہبر راہ ہدایت

پھر سلطان باہو ہک ہویا خاصہ مرد حقانی
دوہڑے پاک زبان اوہدی دے روشن دوہیں جہانی

بلھے شاہ دی کافی سُن کے ترٹدا کفر اندر دا
وحدت دے دریا دے اندر اوہ بھی وتیا تردا

سیوک خاص سخن دا ہویا دوتی چندر نرادہ
بازی جیت سخن دی اُس بھی کہے گیت زیادہ

وارث شاہ سخن دا وارث نندے کون اونہاں نوں
حرف اوہدے تے انگل دھرنی نہیں قدر اسانوں

جیہڑی اس چوہڑ ہٹی آکھی، جے کوئی سمجھے ساری
ہک ہک سخن اندر خوشبوئیں وانگ پھلاں دی کھاری

شاہ مُراد چنّے دے کُنھّے سُخن مُراداں والے
محبُوباں دے جھنڈ لہاون واہ مستاں دے چالے

مصرعے اندر جڑیا ہوسی جیویں نقشیوا دِچہ چھاپے!
جے کوئی ڈونگھی نظروں ویکھے بیتوں بین سہاپے

شاعر نام دھراون لائق قدر نہیں کجھ میرا
اوہ کھتنیاں دے سائیں میرا کھُل بتے پر پھیرا

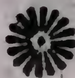
گڈّی وَتّا پھکّا چُنگا پن پن ٹوپا دھاڑی
بار بھراواں دی کر خاطر ئیں بھی کھچڑی چاہڑی

جو دِتّا سو دِتّا میینوں ہکسے دیون والے
بھانویں رُکھّا بھانویں تھِندا بھانویں چرب نوالے

جگ جگ جیون دیون والا جس ایہہ کرم کمائے!
اندر میرے باغ سُخن دے دُھن مائی جس جلائے

کلّر شور زمین نکارِی، آہی وانگ خرایاں
آگ تے بھیکڑ پال نہ سکدی لائق کدن گلاباں

ملیا مالی، بنیا والی، رحمت پالی لائیوس
کلّر وِچ محمّد بخشا، باغ بہار بنائیوس

سُخنے چند در خاتمۂ کتاب

تھوڑی بات کتاباں اندر بُہتی آپ بنائی
کیکر آپ بناوے عاجز سبھو ذات خُدائی

رمزاں نال پروتا سارا، چاہیں سمجھن ہارے
ہمّت اگے" مشکل آساں ہمّت مرد نہ ہارے

اِسّے ہکّے" مصرعے اندر غرض قصّے دی ساری
جو ڈھونڈھے سو پائے بھائی مفت نہیں پر یاری

قافیاں دے فکر اندر سی دِل پھنسا وِچہ جھڑ دا
کم لمّا تے پتہ نہ کوئی موت نقّارہ گھر دا

نا دل بھتیں کم سادہ کیتا، چھڈیاں بہت رسوماں
چت اُداس، جمعیت تھوڑی نال کول ہجوماں

شالا واتک گلاں دے اس وِچہ سدا ہے خوشبوئی
سچیاں مرداں دی سنگ برکت، عیب نہ لگوس کوئی

جاں باغوں پھل چُن چُن سُنگھو، کلغی ہار بناؤ
جس لایا ایہہ باغ اُوہتوں بھی یاد دِلوں فرماؤ

ہور کیسے کجھ عمل ہوئے گا، بد عملی ہتھ میرے
ہے مسکین نواز خدایا، کرم تیارے تیرے

جگنوں باہر پاپ کمائے، لا فقر دے جامے!
نوں سچا ہیں جھوٹا ربا، کیا لیکھا، کیا نامے
ہیں عیباں وِچ عمر گنوائی کر کر کاغذ کالے
پھر اُمید نہ تروڑی ربا دیکھ کرم دے چالے
مُرشد دا احسان مرے تے سارے لیے محنتا جاں
اُوہ رکھوالا سدا محمدؐ اُوسے نوں سبھ لاجاں

